

5 | 2006 SEPTEMBER
TEMA | VERDENSMISSION 2006

Budskabet

TIDSSKRIFT FOR BIBELSTUDIUM, TROSLIV OG MISSION

I skal få kraft...

Mission fra et afrikansk perspektiv

Ventetid

BUDSKABET 5 | 2006
TIDSSKRIFT FOR BIBELSTUDIUM, TROSLIV OG MISSION

142. årg.
ISSN 0901-4802
Hjemmeside: www.budskabet.dk
Budskabet udkommer seks gange om året:
Januar, marts, maj, juli, september og november
Tryk:
Øko-Tryk 96 94 04 11

Eftertryk og citering er tilladt med tydelig
kildeangivelse.

Layout:
Amalie Puggaard Poulsen
Pris:
Abonnement: kr. 210,-
For unge under uddannelse: kr. 120,-
Udgiver og ekspedition:
Luthersk Missionsforening,
Industrivænget 40, 3400 Hillerød,
Tlf. 48 20 76 60
dlm@dln.dk

Redaktion:
Ebbe Kaas, lærer (redaktør), Sneppevej 12, 6880 Tarm.
E-mail: lisbetkaas@mail.tele.dk
Flemming Bak Poulsen, forlagsleder, København
(redaktionssekretær)
Mikkel Vigilius, bibelskolelærer, Hillerød
Lene Due Madsen, lærer, Gudhjem
Bent Houmaa Jørgensen, afdelingsmissionær, Silkeborg

Leder
Forsoningen skiller..... 2

TEMA
Mission fra et afrikansk perspektiv... 4
Mission fra reformationen til i dag.... 8
I skal få kraft..... 12
Mission og bøn..... 16
Ventetid..... 19
Forkynd Kristus indtil han kommer... 20

ANDRE ARTIKLER
Den "rummelige" kirke..... 24
Ved du, hvem du tror på?..... 30

indhold

Horisont..... 31
Hebræerbrevet
Melkisedeks forbillede på Kristus..... 34
Troslære
Nadveren..... 38

BØGER
Den ukendte Jesus..... 41
Ved evangeliets kraft..... 42
Fra vanvid til sund tro..... 43
Ung sorg..... 44
Kristen på en ny måde..... 45
Guds menneskelighed..... 46
Mine læber spiller fløjte..... 47
I livets skygge..... 48

Forsoningen skiller

Der er en stor forskel på at høre en, der "har skoen på", og at høre noget fra en teoretiker. En, som f.eks. er kommet helskindet ud fra et krigs- eller katastrofeområde, har erfaringer og førstehånds oplysninger at fortælle. Teoretikeren kan give et overblik og sige noget om, hvordan det muligvis er inde i katastrofeområdet.

Teoretisk kristentro og teoretisk forkyndelse lider ikke blot af en snert af bedrevenen; nej, hurtigt fornemmes *en mangel på erfaring* af det, der tales om. Livets sår og jubel mangler, for det hele skildres blot i teorien, fladt og dennesidigt.

Teoretisk forkyndelse betyder ikke nødvendigvis, at den er uaktuel eller lider af mangel på hverdagens eksempler; nej, men dybden er væk: Den hellige Gud og mødet med ham, så skoene skal tages af, synden der altid står en for øje og bevidstheden om at mod dig har jeg syndet, mod dig alene, Gud. At skylden ikke er til at bære, glæden og jubelen over at Gud har forsonet verden med sig selv i Jesus Kristus, at fortabelsens mulighed står lysende klart; disse grundsandheder og erfaringen af dem kender teoretikeren ikke. Selve omvendelseserfaringen er ikke til stede, og her har teoretikeren måske endda en del at sige om følelser, pietisme, forførelse og en masse andre ting, fordi han tror, at det blot hører hjemme i kirkehistoriens vækkelseskredse,

og fordi han selv står fremmed over for disse grunderfaringer, som Skriften giver.

Der er et skel mellem teori og liv, og sagen er ikke blot, at der er sket forskydninger af vægten, eller at nogen områder af Bibelen budskab er svagt repræsenteret. Nej, Bibelen sandheder omformuleres og fjernes, så de bedre stemmer overens med et humanistisk menneskesyn og nutidige forestillinger.

En nyere bogudgivelse med prædikener over Luthers lille katekismus er et fuldgældigt eksempel på, at forsoningen i Kristus, Guds vrede over synden og fortabelsens mulighed totalt er fraværende. Under læsningen tænkte jeg, at nogen af disse sandheder må da komme frem i forbindelse med Fadervors 5. bøn: "Forlad os vor skyld, som vi også forlader vore skyldnere", men nej. Der tales om Guds tilgivelse: "Alligevel får vi Guds tilgivelse og kan bede om den i tillid til, at Gud giver os den. Det er næsten ikke til at fatte", skriver tidl. professor i dogmatik ved Københavns Universitet Theodor Jørgensen i bogen *Guds menneskelighed*. Men al tale og prædiken om Guds tilgivelse og kærlighed er ikke et sandt og ægte evangelium. Der er netop en forsoning til forskel mellem f.eks. Rosenius' udlægning af den 5. bøn og så Theodor Jørgensens. Hvis sidstnævnte står som repræsentant for den brede og almindelige folkekirkelige forkyndelse, så har

klassisk bibelsk kristentro trange kår. Evangeliet i denne udgave er Guds ufattelige og tilgivende kærlighed. Det enkelte menneske må lade sig tiltale af dette og udvise ansvarlighed for sin næste, og vide at Gud tilgiver. Men netop her bliver spørgsmålet: Hvorfor tale om tilgivelse og Guds kærlighed? Hvad skal tilgives? Når der ikke tales om synd og skyld, og vel at mærke ud fra Skriftens virkelighedsforståelse, da bliver alt ligegyldigt. Det er jo ikke sådan, at alle syndere får Guds tilgivelse, men alle bodfærdige syndere rækkes Guds tilgivelse i Kristus! Derfor taler Skriften om forsoning og Kristi kors.

Theodor Jørgensen citerer flittigt Luthers lille katekismus, men får ikke Luthers dybde med overhovedet. Det er forargeligt for både moderne mennesker og mennesker fra antikken at tale om forsoning. Skal der prædikes klart og præcist om forsoningen – og det skal der – så må det nemlig også lyde, at mennesket er en fortabt synder, der står under Guds forbandelse og det ønsker mange præster og prædikanter ikke.

Når Luther taler om forsoning, tager han udgangspunkt i Skriftens vidnesbyrd om Gud, hans hellige vrede over synden og synderne. Tankegangen er, som Luther-kenderen Carl Fr. Wisløff skriver, "altid teocentrisk, selv der hvor Luther taler om vor nød, anfægtelse og sjælefare. Gud er vred. Det er det første der

må siges. Så alvorlig en sag er menneskets synd og vantro. På Golgata, der ser du Guds strenge dom over synden og synderne; Gud kan ikke tilgive synderne, uden at hans Søn gjorde så stor en bod for dem alle." (Wisløff; Martin Luthers teologi, 1985).

Uden en klar forkyndelse af det helt centrale i Skriften, nemlig forsoningen, bliver prædikenen en mat, dennesidig, måske smuk tale. Men synderen står tilbage i sin fortabte tilstand og kan ikke blive frelst af et falsk evangelium, der vel taler om Guds tilgivelse – men uden at prædike, hvad det har kostet Gud at frelse!

Mission fra et afrikansk perspektiv

Mission: Gud Fader sendte Sønnen til verden. Jesus Kristus (Helligånden) sendte kirken til verden.

Mission er en forlængelse af, når Gud handler (Moltmann i Bosch 1992:390). Kirken er resultatet af mission.

At engagere sig i mission er at være aktivt med, når Gud rækker sin kærlighed til mennesker, for Gud er kilden til kærlighed (Joh 3,16).

Mission omfatter forkyndelse, opdragelse, tjenester og fællesskab i og uden for kirken. Mission er ikke begrænset til at foregå inden for bestemte grænser. Det er "mennesker for andre". Den kristne kirke søger altid at hjælpe andre og miste sig selv for den, der er uden for. Forkyndelse er vigtig: men mission er også noget andet og mere, der er lige så vigtigt.

Mission sker, når og hvor Jesus overvinder det ondes magt. "Man kan opleve det onde under mange former: smerte, sygdom, død, besættelse af onde ånder, personlig synd og dårlig moral, national synd, kærlighedsløs selvretfærdighed fra dem, der hævder, at de kender Gud, opretholdelse af privilegier for visse befolkningsgrupper, ødelagte menneskelige fællesskaber" (Bosch 1992:33). Men der findes ikke noget område i et menneskes liv, som ikke har med Gud at gøre. Mission har altså kort sagt mange udtryksformer:

Mission er at formidle frelse, mission er at søge efter retfærdighed, mission er evangelisation, mission er kontekstualisering, mission er frigørelse, mission er at tilpasse sig kulturen, mission er et vidnesbyrd til mennesker med en anden tro, mission er teologi, mission er at handle i håb (Bosch i Stevens 1999:203).

Derudover er mission Guds budskab til mennesker. Det bringer fred. Missionens endelige mål er Guds hvile (Stevens 1999:204). Derfor er det at engagere sig i mission at adlyde Jesu Kristi bud, når han siger: "Som Faderen har udsendt mig, sender jeg jer." (Joh 20,21). Mission, der er foranlediget af Jesus Kristus, nedbryder fremmedgørelse og fjendskab mellem mennesker. Det medfører en ny tid. Det vigtigste budskab kan samles i ordet *kærlighed*. Mission er, i en nøddeskal, at kirken er blevet sendt til verden for at elske, prædike, helbrede og sætte fri (Bosch 1992:412).

En upassende og en passende tilgang

Mission i Afrika foregår på et kontinent, der er blevet misfortolket og misforstået af de første missionærer fra Europa og USA. Mission om Kristus blev udført ud fra den filosofi og tro, at afrikanerne var barbarer, der ikke havde nogen Gud. Bauer giver udtryk for den holdning, når han påstår, at "måske var den mest

ødelæggende fejl, som missionærerne gjorde, at de knæsatte princippet om *tabula rasa*. Det betyder, at de første forkyndere af evangeliet mente, at afrikanerne ikke havde nogen rigtig religion, at deres hjerter var blanke sider i en bog ... Opfattelsen af *tabula rasa* kombineret med en stærk overbevisning om, at deres egen – og kun deres egen – tro var den rette, gjorde, at missionærerne plantede troen i den form, som de selv kendte og levede i, uden nogen form for tilpasning til de religiøse begreber, som de mennesker, de evangeliserede iblandt, havde i forvejen. Derfor blev kristendommen ikke integreret i afrikansk liv og kultur” (Bauer 1998:94).

Derfor har missionsarbejde i dag behov for ny viden og en ny tilgang for at kunne forandre missionshistorien. Verdens befolkning uden for de traditionelle missionsområder er bevidst om, at de har deres egen religion, før de tager imod den kristne tro. Set fra dette synspunkt er den rette tilgang eller metode at forkynde Kristus uden fordomme. Jesus Kristus havde ikke nogen opfattelse af *tabula rasa*. Se Joh 3,16; 10,16; Mark 16,15; Hebr 1,1-2; ApG 10,20-22; 10,28; 10,34-35 og Rom 1,20; 2,14-16 for bare at nævne nogle få eksempler.

Mission i Afrika i nutiden

Når vi taler om mission ud fra et afrikansk perspektiv, bliver vi konfronteret med den virkelighed, at Afrika står midt i omfattende forandringer. En af disse forandringer er, at den kristne tro syd for Sahara ikke længere er af fremmed natur. Eftersom evangeliet er afrikansk, bliver det ikke længere forkyndt af udlændinge, som det ellers er sket op gennem historien. ”I den betydning er kirkerne i Afrika ikke længere de udenlandske missionsselskabers forposter” (Karamanga i Tiéno 1993: 238).

Det hænger sammen med, at Bibelen betyder noget i afrikansk sammenhæng, og den bliver anerkendt, både i og uden for det kristne hus. Den er et tilflugtssted for de fleste mennesker. Den bliver betragtet som et troværdigt redskab til brug for almindelige mænd og kvinders liv. Den indeholder vidnesbyrd og erfaringer, der gælder fortid, nutid og fremtid.

Bibelen er sandsynligvis det eneste tilbageværende våben/

kilde, som man ikke let kan tage ud af hånden på afrikanerne. ”En ting er imidlertid sikker: Afrikansk kristendom har gjort Bibelen til sin egen ... Der er et velbegrundet håb om, at Afrika om kort tid ikke bare vil være et kontinent i den tredje verden, der er under udvikling, men at det vil være en tredje åndelig kraft mellem de kristne i øst og vest. Eller som den afrikanske profet Blyden udtrykte det for over 100 år siden: ’verdens åndelige reservoir’.” (Bauer 1998:18).

Ejerskab

Hvis mission skal blomstre frit, er det bydende nødvendigt, at lokale kristne får mulighed for at være aktive missionærer i deres lokale omgivelser. Det er en livsvigtig ting, som den kristne kirke over hele verden er nødt til at sørge for. I afrikansk sammenhæng vil denne proces styrke og grundfæste hele projektet med at få spredt evangeliet. ”Det vil også sikre, at afrikanerne bliver aktive i mission med glæde og uden at skamme sig. At afrikanerne føler ejerskab over for evangeliet er nødvendigt, hvis de skal tage aktivt del i mission” (Tienou 1993:241).

At få ejerskab til mission handler ikke om at gøre evangeliet til sit eget. *Nej!* Evangeliet og dets budskab kan man ikke selv kæmpe sig frem til. Evangeliet tilhører Jesus Kristus, som er kilden til al mission og til det gode budskab. Set i det lys skal opgaven med at bringe evangeliet videre være en livslang proces. Det betyder, at mission ikke kan adskilles fra ens liv i øvrigt. I overensstemmelse med det fremlægger Siemens en række måder, som man kan bruge til at sprede Guds ord gennem sit liv:

”Teltmagermissionærer indskyder taktfuldt bemærkninger om Herren i ganske almindelige samtaler med deres gode venner. De lærer at kaste ganske små granater på en afslappet og naturlig måde – som om alle ville være enige med dem. Deres liv og ord er madding, som åndeligt sultne mennesker bider på.” (i Ndelwa 2002:131).

Dette udsagn udfordrer kristne til at leve et nyt og forvandlet liv. Deres væsen må være med til at forvandle et fordærvet samfund.

”Det er derfor nødvendigt, at deres herre, skaber og forløser

lærer de afrikanske kristne at kunne leve et liv i næstekærlighed. Når de afrikanske kristne på den måde bliver sat fri gennem det gode budskab om Riget, vil de blive i stand til at gå fuldt ind i den korsfæstede og genopstandne herres mission" (Tienou 1993:241). Hovedfilosofien bag dette argument er, at man skal skabe nok plads og rum til evangeliet og troen på det gennem den måde missionærerne og de, der har taget imod budskabet, lever på.

Udfordringer

Mission i Afrika bliver altid udfordret af de to store religioner, der allerede er der. Nemlig Islam og de afrikanske religioner og kultur.

Afrika er ramt af store problemer som fattigdom, etniske konflikter, ustabile politiske forhold, dårlig uddannelse og sygdomme som hiv/aids og andre. De kriser er en udfordring til kristen mission – også ud fra, hvad Bibelen siger. Dette kan nødvendigvis gøre en anden tilgang til missionsarbejde. De følgende citater udtrykker den udfordring, som missionærer og mission i Afrika står over for.

"Siden udbruddet af hiv/aids er den gennemsnitlige kirkeleders arbejde på det afrikanske kontinent fordoblet. Der er flere syge mennesker, der har behov for besøg og forbøn. Der er flere sørgende familiemedlemmer, der har brug for besøg og opmuntring. Og der er et stigende antal forældreløse børn, som deres overbebyrdede storfamilier ikke magter at tage sig af, og som har brug for trøst, omsorg, hjælp, kærlighed og plads på børnehjem. Der er flere desperate enker, som sørger, og som måske lider under fattigdom, fordi deres mænd er døde, eller de er blevet fordrevet af deres familier, og som har brug for vejledning, omsorg og støtte. Der er flere bedsteforældre, der sørger over, at deres børn er døde, og som kæmper for at kunne tage sig af deres forældreløse børnebørn. Der er mange, som er døende, og som har brug for at blive forberedt til at kunne dø med fred og i værdighed. Og der er mange døde, som skal begraves. Hele samfund er fortabt i håbløshed, fortvivlelse og frygt og skal have hjælp til at se, at Gud ikke har forladt dem midt i deres tragedier. Oveni er der det store flertal, som ikke er smittet, og som har

brug for hjælp til at leve sikkert" (Dube 2004:v).

Ægte mission tager sig af alle områder i livet. "Som en følge heraf handler evangeliet om at forvandle menneskers natur, sådan at de kan leve medlidende og bringe retfærdighed ind i det samfund, de lever i" (Tienou 1993:243). Ægte mission berører og omslutter hele mennesket. At leve det kald ud er at åbenbare Jesu Kristi inderste mål (Joh 10,16).

Det er netop den situation, som missionæren i Afrika står over for. Denne "holistiske" tilgang til mission benægter ikke missionens inderste natur, som Kristus selv gav bud om at udføre. Derfor "vil afrikanske missionærer – for at gøre alt dette muligt – hverken opgive vigtigheden af at kalde mennesker til at omvende sig til Kristus og til personlig fromhed eller af at fokusere på at opfordre Kristi disciple til at påtage sig tjenester, der koster noget" (Tienou 1993:243).

Forslag

Guds mission skal stræbe efter at udruste de lokale med færdigheder, som der er brug for i den nuværende missionssituation. Desuden bør missionsarbejde heller ikke begrænses til bestemte traditioner eller måske fortællinger, som ikke peger på Bibelen. Det skal møde afrikanske behov og kultur.

At befri evangeliet fra fangenskab

Hvis verdensmissionen skal være ægte og virksom, er det vigtigt, at det evangelium, der bliver forkyndt, bliver rensset fra kun at være teori, så det også bliver levet ud. Denne proces vil gøre evangeliet i stand til at blive rodfæstet i den afrikanske muld, læs sjæle.

På den måde må den kristne tro under Helligåndens vejledning blive en af ingredienserne i afrikansk liv. Det er ikke meningen, at kristendom skal behandles som en religion. At betragte kristendommen og dens mission som en religion er at forråde både Jesu Kristi mission og afrikanske menneskers natur.

"Med mindre afrikanerne, ligesom deres indiske modstykke, ser og tager imod kristendommen som den måde, de skal leve på, kan man ikke garantere med sikkerhed, at afrikansk kristendom

også vil være til stede i fremtiden ... Traditionelt har de afrikanske folk ikke noget ord for religion, fordi afrikansk religion aldrig er adskilt fra livet. Det er livet!" (Bolaji E. Idowu i Waruta 2000:125-126). I lys af disse udsagn fra Bolaji Idowu, bliver vi udfordret af Waruta, som stiller følgende spørgsmål: "Er kristendommen virkelig blevet en måde at leve på for afrikanske kristne, eller er det stadig bare en – fremmed – religion?" (Waruta 2000:126).

En af missionens fornemste opgaver er at præsentere Kristus for verden. Når først Kristus er præsenteret gennem det nøgne evangelium, forvandler han den lokale kultur og de lokale leve-regler. Han bliver herre og kilde til lov. (Joh 10,10).

Hovedformålet med at forkynde evangeliet er at hjælpe omvendelsesprocessen på vej, det vil sige det at tage imod Jesus Kristus og leve sit liv efter det. Det skal tilføjes, at mission ikke bør begrænses til nogle få områder, men skal tjene hele mennesket. Som Waruta D. bemærker: "Kirken i Afrika bør derfor ikke betragte sin mission i Afrika som begrænset til evangeliserende og pastorale områder, men skal genopdage en anden meget vigtig tjeneste, som ofte bliver forsømt eller dårligt udført, nemlig den at sørge for frigørende oplæring, som kan lede kirken til at blive en sand afrikansk kirke. Først da vil kirken i Afrika komme til at spille sin rolle og yde sin del i Kristi universelle kirke i verden i fortrøstning til, at der ikke vil være tvivl om dens fremtid" (Waruta 2000:147, jf Luk 4,16-20).

Fællesskab

Til sidst vil jeg pege på, at verdensmissionen ikke kan nå sit mål uden en ånd, der giver solidaritet og fællesskab. Der findes ikke noget folkeslag, etnisk gruppe, race, køn, teologi eller kultur, som kan drive mission i et vakuum eller tomrum. Mission sker i verden. Det er Jesus Kristus, der sender missionærer ud med Helligåndens hjælp og vejledning, for at de skal forkynde hans frelsesbudskab til verden.

Det er bydende nødvendigt at dele menneskelige, materielle og intellektuelle ressourcer og at arbejde sammen i bøn. Vi har brug for at arbejde sammen som brødre og søstre uden socio-økonomiske og socio-kulturelle barrierer.

Oswald Ndelwa

Master i teologi fra University of Natal, Sydafrika, 2002.

Præst og Lektor ved Tumaini University, Iringa University College, Tanzania.

Litteratur

- Baur J. 1998. *2000 years of Christianity in Africa: An African Church History*. Nairobi: Pauline Publications Africa.
- Bauer, A. 1987. *Being in Mission*. New York: Friendship Press.
- Bosch, D. J. 1992 [4th printing]. *Transforming Mission. Paradigm shifts in theology of Missions*. Maryknoll, New York: Orbis Books.
- Dube, M. W. 2004. *Africa Praying. A Handbook on HIV and AIDS, Sensitive Sermon Guidelines and Liturgy*. Geneva: World Council of Churches.
- Ndelwa, O. 2002. *"Tent Making Minister" as a Proposal for Mission and Ministry in the Evangelical Lutheran Church I Tanzania-Iringa Diocese (ELCT-IRD), with Practical examples from "Muslim Tent Makers" in Tanzania*. (University of Natal-South Africa. Unpublished)
- Stevens, S. 1999. *The Other Six Days: Vocation, Work & Ministry in Biblical Perspective*. Cambridge, UK: William B. Eerdmans Publishing Company.
- Tiénou, Tite 1993 "Themes in African Theology of Mission" i *The Good News of the Kingdom. Mission Theology for the third Millenium*. Maryknoll, New York: Orbis Books.
- Waruta, D. W. & Nasimiyu Wasike, A. (eds.) 2000. *Critical Essays in Missiology*. Action Publishers.

Mission fra reformationen til i dag

Jeg vil i denne artikel præsentere en kort oversigt over missionshistorien fra reformationen og op til i dag. For at kunne gøre det, bliver vi imidlertid nødt til først at kigge lidt på situationen op til reformationen.

Før reformationen

Den katolske kirke var dengang som i dag styret af paven i Rom. Han blev opfattet som den øverste hersker, både indenfor kirken, men på mange måder også udenfor. Paven så datidens regenter som hans personlige "håndlangere". Det var derfor den pågældende regents opgave at sørge for, at undersåtterne blev indlemmet i kirken. I 1494 fordelte paven Den nye Verden imellem den spanske og den portugisiske krone¹. Det er derfor, vi i dag har et Sydamerika, som er delt i en portugisisk-talende del (Brasilien) og en spansk-talende del (resten af Sydamerika). Man kan sige, at paven og fyrsten stod for den strategiske del af den katolske missionsstrategi, mens den praktiske del blev varetaget af klostervæsenet.

Med reformationen blev der taget et opgør med de faktorer, som fungerede som fundament i den katolske missionstænkning. Derfor skulle der lægges et nyt fundament for missionen.

Reformationen

Luther og hans teologi kan ikke beskyldes for at mangle missionsdimension. Forståelsen af Guds rige, af evangeliet og af kirken, må tvinge enhver kristen til at tænke og handle "missionsk".

Et eksempel på missionens plads finder vi i Luthers kommentar til den anden bøn i Fadervor i den store katekismus:

"Derfor beder vi nu ... at vi, der har modtaget dette ord, må forblive ved det og daglig vokse i det, og at det hos andre mennesker må vinde indgang og tilslutning. Vi beder om, at det med kraft må udbredes over jorden, så mange må blive bragt til nådens rige ved Helligånden og få del i befrielsen ... Alt dette er det samme som at sige: Kære Fader! Vi beder dig, giv os først og fremmest dit ord, så evangeliet må blive prædikeret ret over hele verden. For det andet, at det ved troen må blive modtaget og blive virksomt og levende i os."²

Når selve reformationstiden ikke er kendetegnet ved mission, så kan det skyldes, at det var de katolske lande, som havde de nyopdagede oversøiske besiddelser, at de reformatoriske områder på kontinentet var som i en knibtang mellem katolske og muslimske lande samt at selve reformationsarbejdet opslugte resurserne.

Den lutherske ortodoksi

Missionstænkningen led dog skibbrud i den lutherske ortodoksi - den periode som efterfulgte reformationen. Der var flere årsager til dette, som greb ind i hinanden. Synet på den verdslige øvrigheds mandat gjorde, at det var fyrstens eget ansvar – ikke kirkens – at føre undersåtterne til kristendommen. Derudover mente de ortodokse teologer med udgangspunkt i Rom 10,18 og Kol 1,23, at missionsbefalingen kun var blevet givet til apostlene og allerede var blevet opfyldt af dem. Derfor havde missionsbefalingen i Matt 28 ikke gyldighed for kirken i tiden efter apostlene. Sammen med troen på den almindelige åbenbaring, havde det konsekvens for synet på hedningerne. Deres situation var selv-forskyldt. Og ikke nok med at de ortodokse teologer mente, at de havde bibelsk belæg for dette - historien vidnede om det samme: Rundt om i verden findes der vidnesbyrd om syndflooden, om sjælens udødelighed og om opvækkelse fra de døde – så kristendommen *må* have været der. Hedningernes forfædre havde åbenbart fravalgt kristendommen, og det var årsagen til hedningernes situation.

Det skal dog siges, at selvom flertallet af teologer mente, at det ikke var kirkens forpligtelse at forsøge at "genkristne" hedningerne, så var der nogle, hvis hjerter bankede for hedningemission. Men der skulle gå flere år, før det fik gennemslagskraft i kirken som helhed.

Pietismen

Efter ortodoksiens tid kom pietismen, som for alvor blev skudt i gang med Philipp Jakob Spener's lille skrift: *Pia desideria*³. Pietismens tanker fik dog først fastere form gennem Spener's efterfølger, August Hermann Francke⁴.

Igen gennem Kong Frederik 4.'s hofprædikant F. Lützens kom pietismen fra Halle til Danmark. Frederik 4. blev konge i 1699. Han var meget optaget af sine kolonier, Trankebar i Indien, Guld-kysten i Vestafrika og Jomfruøerne i Vestindien i Det caribiske Hav. Dette at have kolonier var med til at kaste glans over ham som enevældig konge. Det lå ham meget på sinde, at alle disse ukendte mennesker jo også var hans undersåtter og derfor skulle

have så gode kår, som det stod til ham at give dem. Slaveriet blev afskaffet og slavehandel forbudt. Det lå ham også på sinde, at evangeliet skulle forkyndes for alle disse nye "danskere". Det drøftede han med sin hofprædikant dr. Lützens, som ikke syntes, at man i Danmark kunne finde nogen præster, der ville egne sig til dette. Lützens havde tætte relationer til dr. August Hermann Francke, som var leder af præsteseminariet i Halle. Han fandt frem til to unge teologer, der ville egne sig til missionærer, Bartolemæus Ziegenbalg og Heinrich Plütschau. Trods modstand fra den øvrige præstestand blev de ordineret den 29. november 1705, og kort tid efter rejste de af sted på den lange, besværlige sørejse til Trankebar. På den måde blev de første lutherske missionærer i verden en realitet, og det hele skete for den danske konges regning. I 1714 oprettede kongen Missionskollegiet, som skulle lede missionsarbejdet og vække interessen for sagen. Missionskollegiet fik overdraget ansvaret for arbejdet i Nordnorge og i 1721 kunne de sende Hans Egede til Grønland.

Zinzendorf

I 1700 fødtes i Tyskland en person som skulle få stor betydning for verdensmissionen. Det var Grev Nikolaus Ludwig von Zinzendorf. Han kom fra en af de mægtigste adelsfamilier i Europa på det tidspunkt og fik en pietistisk opdragelse. Hans tidlige skolegang var i Halle, hvor han som teenager blandt andet var med til at stifte "Sennepsfrø Ordenen". Ordenens medlemmer, som primært var andre unge adelige, skulle bruge deres position og indflydelse til at sprede evangeliet. Som voksen genoplivede Zinzendorf ordenen, og af prominente medlemmer kan nævnes kong Christian 6.

Efter sin tid i Halle kom Zinzendorf på dannelsesrejse. Her så han et billede, som forestillede den tornekrønte frelser. Det særlige ved billedet var undertitlen: "Dette har jeg gjort for dig. Hvad har du gjort for mig?" Billedet gjorde et uudsletteligt indtryk på ham. For Zinzendorf var ønsket om mission en naturlig følge af mødet med Frelseren, og derfor blev Jesu død både grundlag og indholdet for al mission.

På Zinzendorfs gods havde nogle fordrevne evangeliske

kristne⁵ fået lov til at slå sig ned i byen Hernhut. I forbindelse med en vækkelse i 1727 grundlagdes Brødremenigheden, hvis missionsiver steg til uanede højder. I forbindelse med Christian 6.'s kroning i 1731, mødte Zinzendorf en omvendt slave fra Dansk Vestindien. Resultatet blev udsendelsen af missionærer til St. Thomas i 1732 og til Grønland i 1733. Dette var begyndelsen på Brødremenighedens enorme missionsindsats. Ved Zinzendorfs død i 1760 var der blevet udsendt mindst 226 missionærer af Brødremenigheden.

Oplysningstiden

Omtrent samtidig med pietismen kom en anden strømning, som ville komme til at få en enorm indflydelse på kirken og dens mission, nemlig oplysningstiden. Men hvor pietismen kom til at betyde en opblomstring for missionen, var rationalismen i oplysningstiden som en gift, der langsomt men sikkert var med til at dræbe indholdet i kirken og dens mission. "Oplysningen" gjorde også sit indtog i teologien, og her erstattedes troen som udgangspunktet med fornuften. Før var det Gud som var i centrum. Nu blev det mennesket, som kom i centrum. En følge af dette var at kristendommens budskab om frelse fra fortabelsen blev erstattet med kristelig etik og moral. Det er det vi i dag møder, når den gennemsnitlige dansker siger, at kristendommen primært handler om at elske sin næste som sig selv. Missionens opgave blev derfor mere og mere at civilisere "de fremmede", dvs. gøre dem til gode mennesker. På den måde kom missionen og koloniseringen til at være to sider af samme sag, og missionsvirksomheden kollapsede under oplysningstidens tsunami.

Missionsselskaberne

Der skulle et mirakel til for at vende situationen. Og miraklet kom. Senere i kirkehistorien er det blevet kaldt "De store Vækkelser". Ved store møder i 1730'erne blev der, primært af Jonathan Edwards⁶, prædikeret til omvendelse i stedet for den gængse tale om at blive et godt menneske. Det medførte en vækkelse som kom til at påvirke næsten hele den engelsksprogede verden. Et af produkterne af vækkelsen var oprettelsen af selskaber,

som fuldt ud helligede sig ydre mission. Det er der flere årsager til. Vækkelsens glød tændte ønsket om, at andre også måtte "komme med", også selvom de boede i fjerne lande. De store etablerede kirker viste meget ringe interesse for missionen. Der var en forventning om, at Jesus snart skulle komme igen, og at missionen havde en nøgleposition i endetiden. Englænderen William Carey⁷ blev i 1792 stifter af og missionær for det første af disse selskaber. Hans slogan slår tonen an for datidens "grøde": "Forvent store ting af Gud! Vov store ting for Gud!"

Nyere tid

Det 19. og i særdeleshed det 20. århundrede blev kendetegnet ved to tendenser: Den Økumeniske Bevægelse og ønsket om at nå hele verden med evangeliet indenfor den nulevende generation. Økumenik er arbejdet for enhed og i enhed mellem forskellige kirkesamfund.

I 1910 blev der i Edinburgh i Skotland afholdt "Edinburgh Missionary Conference". Den kom til at fungere som et klimaks i nyere missionshistorie. Her mødtes ønsket om at forkynde evangeliet for hele verden med den missionsstrategiske opfattelse, at det kun kunne gøres i samarbejde mellem de forskellige kirkesamfund. Samtidig er mødet i Edinburgh interessant, fordi det blev startskuddet til dannelsen af Kirkernes Verdensråd. Størstedelen af deltagerne ved Edinburghkonferencen havde en konservativ-evangelisk tilgang til mission. En lille gruppe havde dog en alternativ tilgang, som skulle få stor indflydelse i den økumeniske missionsforståelse: "Social Gospel"-bevægelsen. Den havde udgangspunkt i den liberale teologis Guds- og menneskesyn. Kirkens opgave blev at fremme et socialt retfærdigt idealsamfund, snarere end at formidle frelsen til den enkelte. Dette syn på mission fik en central plads i Kirkernes Verdensråd – kirkernes svar på FN – som blev stiftet i 1948. Der har været en del kritik af Kirkernes Verdensråd, specielt fra evangelikal side⁸. I 1974 udmøntede det sig i oprettelsen af "The International Congress on World Evangelization", senere "Lausanne Committee for World Evangelization", med Lausanne-pagten som resultat. Lausanne-pagten gør det klart, at Kirkens opgave er at forkynde

Peter Funch Kofod f. 1977

Stud.theol., missionærpraktikant i Jinka, Etiopien i 2003.

Lærer på LMH august 2006 - maj 2007.

Fra medio 2007 LMU-sekretær i Østdanmark.

Kristus, så folk omvender sig til ham. Samtidig har den også et socialt ansvar. Da Jesus gik her på Jorden og proklamerede Gudsrigets komme, konkretiserede han det ved både at kalde til omvendelse og ved at gøre godt, helbrede syge og uddrive dæmoner. Samlingen i Lausanne blev fulgt op af samlinger i Pattaya, Thailand i 1980 og i Manila, Filippinerne i 1989⁹, hvor refleksionen mellem mission og socialt ansvar finder en foreløbig afslutning i Manila-manifestet¹⁰.

Aktuelle perspektiver

Efter denne oversigt over missionens historie vil jeg pege på nogle aktuelle perspektiver for missionsarbejdet.

I 2002 udgav Philip Jenkins bogen "The Next Christendom", som handler om, hvad det betyder, at kristendommens centrum har flyttet sig fra nord til syd, dvs. fra Europa og Nordamerika til Afrika, Asien og Latinamerika. Det er et faktum, også selvom det ikke rigtig er gået op for os endnu. Vi må spørge os selv, hvad det får af konsekvenser for vores måde at tænke mission på.

Allerede i midten af 1800-tallet fremlagde Henry Venn og Rufus Anderson idéen om, at man skal arbejde hen imod, at missionskirkerne skal kunne bestemme over sig selv, at de selv skal kunne evangelisere blandt deres egne, og at de skal kunne forsørge sig selv. Men er vi parate til at acceptere, at missionskirkerne formulerer deres egen udgave af den evangelisk-lutherske tro, henholdsvis afrikansk, asiatisk og latinamerikansk, på samme måde som vi selv igennem århundreder har formuleret den evangelisk-lutherske tro i en dansk sammenhæng?

Soli Deo Gloria!

- 1 Den 7. juni 1494 foranstaltede pave Alexander VI den såkaldte Tordesillas-traktat: Alt hvad der lå ca. 1770 km vest for Kap Verde Øerne tilhørte Spanien, resten tilhørte Portugal.
- 2 Teksten er Finn B. Andersens oversættelse, som den kan findes på www.lutherdansk.dk.
- 3 Philipp Jakob Spener (1635-1705) kaldes for pietismens fader. Pia desideria (1675) betyder på dansk: Fromme ønsker.
- 4 August Hermann Francke (1663-1727) var præst og professor i Halle, Tyskland.
- 5 Denne gruppe af evangeliske kristne, kaldet De bøhmiske Brødre, var efterkommere af den før-reformatoriske bevægelse, som var startet af Jan Hus.
- 6 Jonathan Edwards (1703-1758) er kendt for sin prædiken: "Sinners in the Hands of an Angry God".
- 7 William Carey (1761-1834) kaldes for den moderne verdensmissions fader.
- 8 Evangelikal er en oversættelse af det engelske "evangelical", som oprindeligt var betegnelsen på den gruppe, der vægtlagde en klassisk/reformatorisk/bibelsk kristendom.
- 9 Af interesse for LM's fremtidige missionshistorie, kan det nævnes, at bl.a. LM's nuværende generalsekretær Jens Ole Christensen deltog ved samlingen i Manila i 1989.
- 10 Både Lausanne-pagten og Manila-manifestet kan findes på dansk på www.lausanne.org. Ved henvisning til uretfærdige/undertrykkende strukturer og kirkens profetiske vidnesbyrd, kommer det sociale engagement tydeligere til udtryk i Manila-manifestet, end tidligere.

I skal få kraft...

Helligåndens betydning for mission

Når vi taler om mission ud fra Bibelen, kan vi ofte komme til at begrænse os til bestemte skriftsteder og temaer. Vi fokuserer f.eks. på Matthæusevangeliets missionsbefaling og overser, at der også er en missionsbefaling i hvert af de tre andre evangelier. Og får heller ikke altid med, hvor mange forskellige temaer, som inddrages, når Bibelen taler om mission, f.eks. Helligåndens gerning.

Tilsvarende kan vi også begrænse Helligåndens gerning til primært at dreje sig om den enkelte kristne og den kristne menigheds indre liv. Og så får vi f.eks. ikke rigtigt frem, hvilken betydning Helligånden har for den kristne mission.

Derfor skal vi i denne artikel fokusere på Helligåndens betydning for missionen – og bl.a. gøre det ved at inddrage nogle af missionsbefalingerne fra de andre evangelier.

For at sætte Helligåndens betydning ind i den sammenhæng, Bibelen ser den i, skal vi først se lidt på, hvilken betydning treenigheden, samlet set, og de to andre personer i treenigheden har for missionen.

Treenighedens betydning

At treenigheden – det at vi tror på én Gud, som samtidig er tre personer – har stor betydning for den kristne mission, kommer

allerede frem ved, at den er med i missionsbefalingerne i tre af de fire evangelier. Det er mest tydeligt markeret i Matthæusevangeliet: "Gå derfor hen og gør alle folkeslagene til mine disciple, idet I døber dem i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn." (Matt 28,19). Men også i Lukas- og Johannesevangeliets missionsbefalinger kommer det klart frem.

Hvilken betydning har det så, at treenigheden har en så central plads i forbindelse med den kristne mission? Det betyder kort sagt, at kristen mission er Guds og ikke menneskers værk.

GUD HAR VALGT AT BRUGE MENNESKER SOM SINE REDSKABER, MEN GRUNDLÆGGENDE ER MISSIONEN GUDS VÆRK, HANS PROJEKT.

Det lyder måske som en selvfølge, men er det ikke altid i praksis. Vi kan så nemt få rykket tyngdepunktet over på os selv i stedet. Det bliver vores missionsprojekter. Vi skal missionere. Og det missionsarbejde, vi står i, kan efterhånden blive vores ejendom. Dets succes er vores succes, og dets nederlag er vores nederlag. Hvis det er sådan, kan der komme noget krampagtigt ind over vores tjeneste. Modsat hvis det er Guds projekt, vi er enga-

geret i: Så er det ham, det hænger på, om det kommer til at gå godt eller dårligt. Og han har ofte helt andre succeskriterier, end vi har. Det giver en utrolig frihed i missionsarbejdet – ikke i forhold til forpligtelsen, men i forhold til resultatet.

Gud Faders betydning

Missionen har sit ophav i Gud selv, i Faderens sendelse af sønnen til verden. Det kommer især frem i Johannesevangeliets missionsbefaling, hvor Jesus siger: "Som Faderen har udsendt mig, sender jeg også jer." (Joh 20,21)

Mission kommer af det latinske ord *missio*, som betyder udsendelse. Mission handler om at sende – at nogen sender, og andre bliver sendt. Nu siger Jesus så her, at det var Gud selv, som stod for den første udsendelse, da han sendte sin egen søn til verden for at frelse os. Og Gud Faders udsendelse af sin søn danner grundlaget og mønstret for alle missionærudsendinger. Det betyder f.eks., at når nogle forældre er med til at sende deres børn ud som missionærer – og oplever det savn, som det indebærer – følger de på en måde i fodsporene på Gud selv. Hans offer var bare uendeligt meget større.

Gud søns betydning

Missionen har Kristus og hans værk som sit centrale og retningsgivende tyngdepunkt. Han udgør missionens centrum og giver missionen dens retning.

Missionsbefalingen blev givet på baggrund af Kristi død og opstandelse. Gennem Jesu død og opstandelse demonstrerede Gud sin vilje til at frelse alle mennesker – og gjorde det samtidig muligt for alle at blive frelst. Midt i alt det vigtige, som er forbundet med det at drive mission, får vi her angivet det, som er det centrale i missionsopgaven, og det, som skal bestemme prioriteringerne i missionsarbejdet.

Gud Helligånds betydning

Helligåndens betydning for missionen kan sammenfattes i sætningen: *Den Hellige Ånd er missionens virksomme og drivende subjekt og kraft.*

Missionens forhold til treenigheden generelt betyder, som vi

så, at missionen først og fremmest er Guds projekt. Men samtidig nævnte vi, at Gud jo bruger os som redskaber for missionen. Det kommer vi nemt til at misforstå. Vi tænker som så: Det er Guds projekt, ja, men han har sat os til at udføre det. Og derfor slipper vi vel ikke uden om, at det alligevel på en eller anden måde hænger på os – både at der bliver gjort noget, og at det som gøres giver resultat. Vi må drive mission og gøre vores bedste, for at missionen fører til, at mennesker kommer til tro, og der bliver dannet nye menigheder. Og vi må appellere til andre om på samme måde virkelig at gøre deres bedste.

Der er selvfølgelig noget rigtigt i det her. Alligevel kan det blive helt forkert, hvis vi ikke samtidig forstår Helligåndens betydning for missionen. For den er netop meget kort sagt det, som udtrykkes med sætningen: Helligånden er missionens subjekt og kraft.

I grammatikken er subjekt det, som på dansk hedder grundled. Når vi analyserer en sætning, er subjektet den, som handler – som udfører det, vi taler om. Så enkelt må vi gerne gøre det. Helligånden er den, som handler, når vi taler om mission. Det er ham, som udfører missionen. Han er den egentlige aktør. Det må vi helt konkret overføre til det missionsarbejde, vi står i eller er engageret i gennem andre. Missionen sker gennem os, men det er Helligånden, som udfører arbejdet.

Helligånden er missionens kraft

Helligånden er missionens virksomme og drivende subjekt ... og kraft. At Helligånden er missionens kraft, kommer meget tydeligt frem i Det Nye Testamente. Spørgsmålet er, om det er lige så tydeligt i vores forkyndelse. I NT ser vi det netop i forbindelse med et par af missionsbefalingerne:

Lige efter at Jesus i Johannesevangeliets missionsbefaling har talt om, at han udsender os, på samme måde som Faderen har udsendt ham, sker der det, at han blæser ånde i disciplene og siger: "Modtag Helligånden". Der er altså en tydelig sammenhæng mellem missionsopgaven og åndsmeddelelsen.

Denne sammenhæng er understreget på en lidt anden måde hos Lukas (24,46-49), så den måske fremstår endnu stærkere der. Samtidig siger Lukas direkte, hvorfor Helligånden er så vigtigt for missionsarbejdet. I Lukasevangeliets missionsbefaling

siger Jesus, at der – begyndende fra Jerusalem – skal "prædikes omvendelse til syndernes forladelse for alle folkeslag," og at disciplene er de afgørende vidner. Men at disciplene i første omgang skal blive i Jerusalem, indtil de, gennem Helligånden, "bliver iført kraft fra det høje".

Først præciseres det, hvad missionsopgaven egentlig går ud på, nemlig at være vidne om Jesus, på en sådan måde at mennesker i alle folkeslag opfordres til at omvende sig og få syndernes forladelse. Det viser samtidig, hvorfor Helligånden har så stor betydning for missionen:

DET CENTRALE I MISSIONSARBEJDET ER AT VIDNE OM JESUS – OG DET ER NETOP DET, SOM ER HELLIGÅNDENS VIGTIGSTE OPGAVE.

Dernæst understreges Helligåndens betydning, ved at opgaven stilles i bero, indtil disciplene er blevet udrustet med Helligåndens kraft. Nok har missionens ærinde hast – som vi lidt højstemt udtrykker det – men altså ikke mere, end at det skulle vente, til de havde fået Helligåndens kraft. Uden den ville der nemlig slet ikke blive noget missionsarbejde. Måske kunne de godt tage fat på arbejdet. De var jo i Jerusalem, hvor de skulle begynde. Men det ville ikke føre til noget som helst uden Helligåndens kraft. Sådan er det også for os. Vi kan godt gå i gang med noget missionsarbejde. Måske kan vi også få udrettet noget, som umiddelbart ser fint ud og beundres af andre. Men uden Helligåndens kraft bliver det ikke noget med virkelig åndelig og varig betydning.

Hvordan får vi så del i Helligånden og Helligåndens kraft? Ja, det har Jesus selv sagt lidt tidligere i Lukasevangeliets. Her kommer Jesus med et af sine mest ugarderede og ubetingede løfter om bønnehørelse: "Bed, så skal der gives jer; søg, så skal I finde; bank på, så skal der lukkes op for jer. For enhver, som beder, får; og den, der søger, finder; og den, der banker på, lukkes der op for" (Luk 11,9-10). Hvis vi kikker nærmere efter, opdager vi, at Jesus sigter specielt til bøn om Helligånden. Selvom vi som kristne alle sammen har fået Helligånden ved dåben og troen, opfordres vi alligevel til at bede om Helligånden og Helligåndens kraft – og

har så Jesu ord for, at han vil give os det, vi beder om.

Jeg tror, vi beder for lidt om Helligånden og Helligåndens kraft. Det er sikkert *en del* af forklaringen på, at vi ikke oplever vækkelse, og at vores missionsarbejde ikke giver de resultater, vi kunne ønske. Hvornår har du sidst bedt om Helligånden og Helligåndens kraft – selvom du står i et arbejde, hvor du er helt afhængig af den?

Helligåndens kraft og vores magtesløshed

Men nu har vi måske bedt om Helligånden og Helligåndens kraft – virkelig bedt om den mange gange. Og vi oplever stadig ikke noget. Vi mærker ikke nogen kraft over vores tjeneste og vores vidnesbyrd. Tværtimod oplever vi svaghed og kraftesløshed.

Her er det værd at trække et par vidnesbyrd frem fra Paulus, tidernes vel største missionær. Flere steder giver han os lov til at kigge ind bag, så vi får indblik i, hvordan han selv har oplevet det missionsarbejde, han stod i. Som når vi også i dag kan opleve, at en missionær deler nogle meget personlige oplevelser med os. Da lytter vi.

På den ene side beskriver Paulus f.eks. i Romerbrevet kap. 15, hvilket fantastisk missionsarbejde han har stået i. Han fortæller om alt det, Kristus har gjort igennem ham "for at føre folkeslagene til lydighed, i ord og gerning, ved kraften i tegn og undere, ved Guds ånds kraft," så han har "fuldført forkyndelsen af evangeliet om Kristus fra Jerusalem og vejen rundt helt til Illyrien." Det kan godt få det til at gibbe i os, så vi tænker: Bare det var os. Men det er vigtigt at se det sammen med et andet sted, hvor Paulus også lukker lidt op for posen og giver os indblik i, hvordan han har det helt personligt:

I 2 Kor 12 fortæller han først om noget af det samme som i Rom 15: Store oplevelser som Helligånden har givet ham del i. Men så fortsætter han: "For at jeg ikke skulle blive hovmodig af de overmåde store åbenbaringer, blev der givet mig en torn i kødet, en engel fra Satan, som skulle slå mig, for at jeg ikke skulle blive hovmodig. Tre gange bad jeg Herren om, at den måtte blive taget fra mig, men han svarede: 'Min nåde er dig nok, for min magt udøves i magtesløshed'." (2 Kor 12,7-9). Paulus har altså ikke altid oplevet det så fantastisk. Tværtimod har han

ofte mærket, hvor svag og magtesløs han har været. Vi ved ikke, hvad tornen i kødet konkret var, men det har i alt fald ikke været noget, som i sig selv var godt. Det har været ydmygende, frustrerende og pinligt for Paulus. Der var jo så meget, han gerne ville have udrettet, hvis det bare ikke havde været for den dumme torn i kødet.

Sådan kan vi også opleve det i vores missionsarbejde.

DER ER SÅ MEGET, DER GØR, AT MISSIONSARBEJDET IKKE BLIVER TIL DET, VI HAVDE FORESTILLET OS.

Og som gør, at vi føler os magtesløse. Men her er det fantastiske budskab, at magtesløsheden ikke i sig selv er nogen hindring, når vi har med Helligånden at gøre. For Helligåndens kraft udfolder sig netop i vores magtesløshed. Derfor kan Guds rige udbrede sig til stadig flere mennesker på trods af vores manglende kraft. Fordi Helligåndens kraft kan komme til der, hvor vi må give op.

Mission under Helligåndens ledelse

Det at Helligånden er den, som egentlig udfører missionsarbejdet – og bare bruger os som sine redskaber – betyder også, at han leder os i vores missionsarbejde. Hvordan det kan gå for sig, ser vi også hos Paulus:

Først tilskyndede Helligånden menigheden i Antiokia – mens de holdt gudstjeneste og fastede – til at kalde og udsende Paulus til det missionsarbejde, som Helligånden forinden havde givet Paulus en indre tilskyndelse til (ApG13,1-2).

Dernæst kan vi i Apostlenes Gerninger læse om, hvordan Helligånden leder Paulus i hans missionsarbejde, både ved at give ham syn for noget bestemt og ved at åbne og lukke dørene for ham (Se især ApG 16,6-10).

Det viser vigtigheden af, at vi både som menighed/missionsorganisation og som enkeltpersoner er åbne for Helligåndens vejledning. Vi må bede om den. Samtidig må vi følge de tilskyndelser og vink, han giver os. Og holde øje med de døre, han åbner – og lukker for os.

Af Finn Aa. Rønne f. 1959

Cand.theol. 1991, dr.theol. 2002 på en afhandling om etiopisk kirkehistorie.

Lektor i kirke- og missionshistorie på DBI, prædikant i ELM.

Mission og bøn

Når man læser i Apostlenes Gerninger får man indtryk af, at bønnen havde en stor plads blandt de første kristne. Det var i den første missionstid. Bønnen var måske netop en medvirkende årsag til, at det blev en missionstid.

I de første kristnes tid

Efter Jesu himmelfart holdt apostlene alle i enighed fast ved bønnen (ApG 1,14). Derfor var det naturligt, at "de 11" bad om Guds ledelse før udvælgelsen af en apostel-erstatning for Judas (1,24). Efter vækkelsen Pinedag, hvor næsten 3.000 mennesker tog imod ordet og blev døbt, fremgår det, at de Kristus-troende jøder havde nogle kendetegn. De holdt fast ved bønnerne – sammen med apostlenes lære, brødrenes fællesskab og nadveren (2,42). Mange gudfrygtige jøder havde dengang tre tidspunkter om dagen, hvor de særlig var vendt mod Gud i bøn. Der står ikke direkte, at der var en sammenhæng mellem bøn og Åndens virkekraft. Men der var skabt åbenhed for Ordet og Åndens virke, så der daglig var nye, der blev frelst (2,47).

Da hedningen Cornelius kom til tro på Jesus, er det værd at lægge mærke til, at han forud var i bøn til Gud (ApG 10,2-4 og 10,30-31). Vi ved ikke, hvad han har bedt om, men hans sind var åbent for Guds tale. Af en engel får Cornelius denne dej-

lige hilsen fra himlen, at "hans bønner og almisser er steget op til Gud og huskes hos ham". Gud hører og ser! Og handler på hans bøn! Parallelt hermed er det også i bønnestunden, at Gud handler med sin missionær, Peter, så han bliver et vidne blandt hedningerne (ApG 10,9 flg., 11,5 flg.). Cornelius og flere med ham kommer til tro på Jesus, får Helligånden og bliver døbt.

I DEN KRISTNE KIRKES EKSPANSIONS- PERIODE VAR BØNNEN TÆT FORBUNDET MED EVANGELIETS UDBREDELSE.

Mission og bøn var knyttet sammen. Da Paulus og Barnabas sendes af sted på deres første missionsrejse, sker det fra menigheden i Antiokia efter faste, bøn, og håndspålæggelse. Det er lidt af den samme grundtanke, der ligger bag, når kristne forsamlinger indvier mennesker med kald fra Gud til en missionær-opgave – og gør det under bøn og håndspålæggelse, inden de sendes ud som vidner om Jesus. De overlades til Gud og hans nådes ord. Det samme gjorde Paulus, da han på kysten ved Milet tog afsked med de ældste fra Efesos, som han vidste, han ikke skulle se igen. Da formanede han dem, overgav dem til Gud

og knælede ned og bad sammen med dem (ApG 20).

Man kan godt spørge, om bønnen fylder lige så meget hos os i dag? Vi er klar over dens vigtighed og gør da også brug af den. Men det er måske sjældnere, at vi erfarer – eller bliver opmærksomme på – at Gud hører bøn og griber konkret ind. Måske fordi vi glemmer at bede. Måske fordi Gud ind imellem venter med at svare eller svarer på en anden måde, end vi tænkte.

Medarbejdermangel

I missionsarbejdet i LM er der til stadighed behov for nye medarbejdere. Kaldet og udfordringerne i de missionslande, vi arbejder i, er store. Mange kender ikke Jesus. Det gælder også i det land og det område, som vi selv bor i. Og de, der er kommet til tro, har brug for oplæring for at blive grundfæstet og bevaret i troen.

EGENTLIG ER DER IKKE SÅ MEGET AT BETÆNKE SIG PÅ, FOR JESUS HAR GIVET OS EN BEFALING OM AT GÅ TIL ALLE FOLKESLAG. DER ER INGEN RACEMÆSSIGE RESTRIKTIONER FRA HANS SIDE.

Vi har tilmed det bedste budskab at gå med – om en evig frelse, der gives gratis til enhver, der hører og tager imod den. Opgaven skal gøres, for at Gud kan få ære for sin frelse – og den står ved magt lige indtil den dag, hvor Jesus kommer synligt igen til vor jord. Så der er ikke udsigt til arbejdsløshed. Alligevel er der ofte mangel på arbejdere. Nogle missionærer må af forskellige grunde slutte i deres tjeneste. Derfor er der brug for nye, der vil tage over og fortsætte mod verdens ende. Jesus selv kendte til den situation. I Matt 9,38 siger Jesus til sine disciple, at "høsten er stor, men arbejderne få". Det siger han, mens han ynkes over folkeskaren, fordi de er vanrøgtede og forkomne som får uden hyrde. Der var brug for nogen til at tage sig af dem på det fysi-

ske og omsorgsmæssige område og sørge for dem åndeligt set. Jesus så menneskers åndelige nød, at de var uden hyrde. Dybest set, at de manglede Jesus selv som frelser. De var potentielle for en høst til Guds rige. Hvad gør Jesus i den situation? Han henvender sig til dem, der hører ham til, og så lægger han nøden på deres hjerter. De skal bede. De skal anråbe Gud om at sende arbejdere ud til hans høst. Læg mærke til, at høsten er Guds. Han tager ansvar for den. Men han pålægger os et medansvar på to fronter: at bede om medarbejdere – og dermed også selv at være villige til at blive sendt som medarbejder.

Det er altså en bøn efter Jesu hjerte og efter hans ord at bede om villige høstarbejdere. De skal bedes frem. Det, tror jeg, gælder, hvad enten det drejer sig om ledere til din hjemlige juniorkreds, om nye missionærer, om nye prædikanter eller medarbejdere til børneklubben. Det er vigtigt, at det er mennesker, Gud kalder og vil bruge. Det må vi bede ham om – og være udholdende med. Dels for vores egen og for menighedens skyld, så vi fastholdes i afhængighed af Høstens Herre. For skilt fra ham kan vi slet intet gøre, som bærer frugt. Dels kan det være, at Gud behøver tid til at gøre et menneske villig til at sige ja til en opgave – og derfor kan der være brug for udholdenhed med at bede.

Udholdenhed i bøn

Bent Tage Nielsen, en tidligere BDM-missionær i Tanzania, fortæller i Indre Missions Tidende nr. 18/2006 om udholdenhed i bøn: "Gud havde sat en lille gruppe mennesker i gang med at bede. Så udbrod der en omfattende vækkelse, som helt tydeligt var Guds gerning. Hedninger kom til tro. Kristne blev fornyet. Udholdenhed i bøn er vigtig. Men der er noget, der hedder Guds time, som vi ikke kender. Hvis Gud ikke griber ind, straks vi beder, kan det skyldes, at tiden ikke er inde". Landvindingen for Guds rige skete ikke på grund gode evangeliseringsmetoder eller vel-talende prædikanter, men ved at nogen bad om Guds nærvær og virke i hjerterne.

OFTERE END VI TROR, AFGØRES KAMPENS UDFALD PÅ BØNNEHØJEN FREM FOR PÅ KAMPPLADSEN, SOM DA JOSVA BESEJREDE AMALEKIT- TERNE VED AT MOSES VAR VENDT MOD GUD I BØN.

Gud vil gerne lære os, at vi som hans medarbejdere er afhængige af ham.

Gud hører bøn. Vi ved fra Åbenbaringsbogen, at i himlen er de helliges bønner bevaret i guldsåle for Guds ansigt. De er ikke glemt. Gud har din bøn for øje. Han svarer på sin egen måde, og på det tidspunkt, han vil. Det kan godt sætte vores tålmodighed på prøve, for vi er ofte temmelig resultatorienterede. Vi vil gerne se Guds umiddelbare indgreb som svar på vores bøn. Ellers kan vi forledes til at tro, at han slet ikke har hørt os. Men virkeligheden er, at Gud handler i sin time – og svarer sådan som han vil. Der var en, der engang udtrykte det sådan: "Guds kværn maler ofte langsomt!"

Forbøn for missionærerne

For en udsendt missionær er det vigtigt, at der er nogen hjemme, som beder for vedkommende. Det har stor betydning for, at tjenesten kan lykkes. Paulus havde selv brug for det. I Kolossenserbrevet kap. 4 opfordrer han menigheden til at bede for sig, ja endda være udholdende i bøn. De skulle bede om, at Gud ville åbne en dør for ordet, så han kunne forkynde Kristus-hemmeligheden og fortælle den på den rigtige måde. Sådan må vi bede om, at vore udsendte missionærer må få frimodighed til at fortælle om Jesus og gøre det på den rette måde. På den måde er din tjeneste i bøn ligeså nødvendig som hans eller hendes, der er rejst til et missionsland. Der er brug for et bedende missionsfolk for Guds riges skyld. Vi kan være med, når vi fx i den kristne forsamling beder for nærkontaktmissionærerne, eller vi kan gøre

det, når vi holder andagt i vore hjem.

Jeg har selv oplevet at være i en vanskelig situation i Etiopien i kommunisttiden. Jeg var kaldt til forhør hos områdelederen på grund af mit arbejde i menighederne. Jeg gik med bøn og bæven, og med en indre frygt for, at min aktivitet skulle komme til at skade de kristne i området. På en mærkelig måde blev forhøret vendt fra at være en anklage mod mig til at jeg fik lov at aflægge et vidnesbyrd om Jesus, som der blev lyttet til. Jeg fik på en speciel måde lige de ord, jeg skulle sige. Jeg forstod lidt af sammenhængen, da vi nogle dage efter fik et brev hjemmefra fra nogen, som skrev, at de havde haft det sådan, at de skulle bede ekstra for os.

Bønghørelse

Det er velsignet godt at opleve, at Gud svarer på bøn. Så kommer himlen så nær. Så bliver der grund til at takke. Jeg tror, at vi tit går glip af at opleve bønghørelsen, fordi vi har bedt for ukonkret. Ved konkret bøn eller forbøn bliver det lettere at opdage Guds svar. Og måske netop når vi selv står som hjælpeløse og anråber Gud om hans hjælp og indgreb, får han mulighed for at gribe ind på sin måde.

Et eksempel. Jeg skulle besøge en menighed i Etiopien, som var ved at gå i opløsning på grund af indre stridigheder. Faktisk var man holdt op at samles til gudstjeneste, men gjorde det dog den dag missionæren havde meldt sit besøg. Som forholdsvis ny missionær følte jeg mig magtesløs og havde bedt om Guds indgreb. Efter en sproglig simpel prædiken gjorde Gud et under.

**NOGLE I FORSAMLINGEN FALDT PÅ
KNÆ OG BAD ANDRE OM TILGIVELSE
FOR DERES SYND OG HÅRDHJER-
TETHED. FOLK, SOM FØR VAR FJEN-
DER, OMFAVNEDE HINANDEN OG FIK
TILGIVELSE.**

Ventetid

Vi kan jo sidde her
foran den bevogtede port
og græde og sørge over
at vi ikke kan komme ind
nu!!

Vi kunne også bruge ventetiden
til at løbe verden rundt
samle alle
længselsfulde og vildfarne
og vise vej til Glædens land

Og der blev takkesang. Derefter kunne menigheden igen samles til gudstjenester. Gud havde hørt min bøn, og jeg erfarede, at hans kraft kom til udfoldelse midt i min magtesløshed.

Jesus beder

Alle mennesker er elsket af Jesus. Han har givet sit liv for alle. Intet betyder mere for Jesus, end at et menneske tager imod ham og bliver frelst. Det gælder buddhisten i Cambodja og muslimen henne om hjørnet, naboen og dem der bor i Næstved eller i Peru. Jesus har gjort alt, for at de kan blive frelst. I Jesu sidste bøn (Johs 17) beder han for dem, han har sendt ud i verden, men han beder også for dem, som ved deres ord kommer til tro på ham. Jesus har bedt for dem, der venter på evangeliet. Om at deres frelse skulle blive et vidnesbyrd for verden om Guds store kærlighed, som han har vist ved at sende sin søn. Ligesom Jesus må vi bede med om, at evangeliet må nå til flere mennesker.

Du kunne jo begynde med at bede for nogen af dem, du kender eller hører om – helt konkret – om at frelsens under måtte ske for dem. Det er bøn efter Guds hjerte – og din bøn kan være med til at bane vej for hans indgreb.

Bent Olsen f. 1955

Bankuddannet 1975. Missionsskoleuddannet 1980.

Missionær i Etiopien 1981-1991

Missionssekretær i LM 1992-

Forkynd Kristus indtil han kommer

I juli 1989 var godt og vel 4000 kristne fra så at sige alle dele af verden samlet en halv snes dage i Manila til en konference om verdens-evangelisation. Det var Lausanne-bevægelsen, der stod for konferencen, som må siges at være et af de største arrangementer i den lange række af tiltag, som denne bevægelse har lagt kræfter i, siden den lagde fra land ved et stormøde i Lausanne i 1974.

Lausanne-bevægelsen

Lausanne-bevægelsen, der altså nu har eksisteret i mere end 30 år, er en evangelisationsbevægelse, der samler folk af såkaldt "evangelikal" observans fra mange forskellige protestantiske kirkesamfund. Det, der kendetegner evangelikale, er en bibelfunderet holdning, optagethed af vækkelse og bevidst Kristus-efterfølgelse indadtil i kirkerne samt ikke mindst af, at evangeliet skal formidles med kald til frelse for dem, som står uden for Guds rige både i nærmiljøet og blandt alle folkeslag ud over hele jorden. Typisk er der også tale om grupper af lavkirkelig, nådegaveorienteret observans - for nogles vedkommende også med et vist karismatisk præg.

Lausanne-bevægelsen, der organisatorisk er meget løst struktureret, holdes frem for alt sammen af *Lausanne-Pagten*, der blev

formuleret som en slags konklusions-dokument i 1974 og har vist sig at være en meget slidstærk missions- og evangelisationserklæring, som enormt mange ud over hele jorden efterfølgende har tilsluttet sig. Også sådan, at man ofte refererer til Lausanne-Pagten som basis-dokument for fælles tiltag af den ene eller den anden art inden for evangelikale kredse.

Hvad man sigter imod, er at formidle vision for og inspiration til øget engagement i evangelisation, målrettet mod alle folkeslag på kloden. I Lausanne-Pagten kommer det meget koncentreret og prægnant til udtryk i bl.a. følgende formulering:

"Vi er overbevist om, at tiden nu er inde for kirken såvel som frie kirkelige organisationer til at bede alvorligt om frelse for dem, der endnu ikke er nået med evangeliet, og at kaste sig ud i nye anstrengelser for at evangelisere hele verden. ... Målet må være med alle til rådighed stående midler og på kortest mulig tid at sørge for, at alle mennesker får lejlighed til at høre, forstå og modtage den gode nyhed".

For mange er Lausanne-bevægelsen med sin mere klassiske missionsforståelse, blevet et konstruktivt og langt på vej nødvendigt modstykke til den missionsteologi, der i lange tider har været dominerende i den økumeniske bevægelse i Kirkernes Verdensråds regi. På mange måder har de signaler, der udgår fra disse

to internationale fora, været forskellige, og det, der lægges vægt på, har peget i noget forskellig retning. Det gælder også noget så fundamentalt som, hvad der er mål og sigte for kirkens mission.

Evangeliet til hele verden

Manila-konferencen i 1989 havde som samlende overskrift: *"Forkynd Kristus indtil han kommer."* Og visionen var at formidle *"et kald til hele kirken om at bringe hele evangeliet til hele verden"*. Udfordringen var kort og godt at lægge til rette for en maksimal indsats, for at evangeliet kunne få røst og fødder bredest muligt til dem, der endnu var unåede. Det ville man inspirere til og give visioner for og også drøfte både velkendte veje og midler og eventuelle ny muligheder, som måtte være for hånden i vor tid.

Mødet arbejdede med *missionsteologi*, med henblik på at grundlag, indhold og sigte for missionsindsatsen skal være bibelsk funderet. Men parallelt hermed lagde man også kræfter i at tænke og skitsere missionsstrategiske modeller for at nå forskellige kategorier af mennesker med det evangelium, hvori der alene er frelse for tid og evighed. En opsamling og konkluderende statement kom til at foreligge i det såkaldte *Manila-manifest*.

Med temaet, "Forkynd Kristus indtil han kommer", blev der sat fokus på det tidsperspektiv, der er over verdensmissionen. Et tidsperspektiv, der kan siges at være tveægget. På denne ene side udsiges, at der skal vindes sjæle for Guds rige helt frem til den dag, hvor Kristus kommer igen, og Riget oprettes i herlighed. Men på den anden side gøres det klart, at der faktisk er en slutdato for udbredelsen af evangeliet, eftersom det sidste kald til omvendelse har lydt den dag, denne tidshusholdning ved Kristi genkomst er til ende, og nådetiden dermed er forbi. Det må gøre kaldet til evangelisering presserende. "Kongens ærinde har hast", også fordi det gælder en evigheds-alvorlig sag.

AD 2000 and Beyond

Et af de mere specielle initiativer, som blev hjulpet godt på vej

af Manila-mødet, var netværket *"AD 2000 and Beyond"*, der vel bedst kan oversættes "År 2000 og derefter". Ideen var, at der med de få år, der var tilbage inden årtusindskiftet, skulle gøres en helt speciel målrettet indsats for at føre kirkens missionsopgave til ende. Den vision, man havde, og det mål, man satte sig, var: *"En kirke for hvert folk og evangeliet tilgængeligt for hvert menneske ved år 2000"*.

Med godt bibelsk belæg kan man som målgruppe for Guds universelle frelsesvilje og dermed for kirkens mission fokusere både på at kalde så mange *enkeltmennesker* som muligt ind i Guds rige (jf. 1 Tim 2,4), men også på at evangeliet skal finde vej til alle jordens *folkeslag* (jf. Matt 24,14). I AD 2000 and Beyond var man meget optaget af det perspektiv, der tegnes i missions-tilskyndelsen i Matt 24,14: "Dette evangelium om Riget skal prædikes i hele verden som vidnesbyrd for alle folkeslag, og så skal enden komme". "Folkeslag" definerede man ikke ud fra politiske, nationale kriterier, men ud fra sprogligt-kulturelle kategorier. Man mente at kunne konstatere, at der således forstået eksisterer i alt ca. 12.000 folkeslag på jorden, og at der i de 10.000 allerede findes en større eller mindre kristen kirke. Hvad der stod tilbage som endnu "unåede folkeslag" var altså et par tusinde folkegrupper, og man fandt det da realistisk muligt med de til rådighed værende ressourcer og nutidige kommunikationsmidler inden årtusindskiftet at nå ud og få plantet et kristent vidnesbyrd i dem alle, når man blot gik systematisk til værks i en fælles planlægning og en fælles kraftanstrengelse. Selvsagt beroende på Gud Helligåndens besegling, men også i en overbevisning om en forpligtelse til – som forvaltere af gudgivne ressourcer – at sætte alt ind på at "fremskynde Guds dags komme".

En af de ledende kræfter i AD 2000 and Beyond, C. Peter Wagner, kunne formulere sin optimistiske tro på gennemførligheden af dette missionsprojekt, i følgende passus: *"Du og jeg tilhører den første generation siden Jesu tid, som realistisk kan sige, at det er muligt at fuldføre missionsbefalingen i vor levetid. Med dette mener jeg ikke, at ethvert menneske vil blive frelst; det, jeg mener, er, at "dette evangelium om Riget skal prædikes i hele*

verden som et vidnesbyrd for alle folkeslag" (Matt 24,14). Når (jeg siger ikke: "hvis"!)) dette sker, er det slet og ret muligt, at du og jeg vil være blandt dem, der er så privilegerede at være her på jorden, når Herren kommer igen."

Inden for bevægelsen AD 2000 and Beyond gik man meget seriøst til værks med hensyn til kortlægning af de endnu nåede folkegrupper og en beskrivelse af disse respektive grupperes "profil" med henblik på at få udbudt hver enkelt af dem som missionsmål for nogen, som måtte kunne motiveres for at være med-engageret i denne "slutspurt" mod opfyldelsen af Matt 24,14.

Det var også i AD 2000 and Beyond, at man lancerede begrebet "10/40-vinduet" som betegnelse for det bælte, der strækker sig fra Vestafrika til Fjernøsten mellem den 10. og den 40. nordlige breddegrad, og som angiveligt er det område på kloden, hvor hovedparten (95 %) af de mindst evangeliserede folkeslag er at finde, og som derfor i særlig grad må være i fokus for dem, der vil satse på at få evangeliet bragt ud til dem, der endnu ikke har været på høreafstand. Der er ingen tvivl om, at denne observation og den stadigt gentagne omtale af den har bidraget til, at der vitterligt er blevet øget opmærksomhed om og indsats for at få evangeliet formidlet til netop dette "vindue", hvad enten det sker ved udsendelse af missionærer, ved teltmagerindsats eller ved radio, TV eller andre kommunikationsmidler.

Når man skelner mellem "nåede" og "unåede" folkegrupper, må man selvsagt have nogle kriterier at lægge til grund for definitionen og dermed for de beregninger, man lancerer. En groft skitseret definition i disse sammenhænge kan være: Et folk kan anses for "nået" i evangelisationshenseende, når det geografisk og kulturelt befinder sig inden for rækkevidde af en bæredygtig, evangeliserende menighed.

Det kan i høj grad diskuteres, om denne forståelse af målet for mission og evangelisation ikke kan gå hen og blive for overfladisk, bl.a. sammenholdt med missionsstilet at "gøre disciple", som jo er kendt fra Matt 28,19. Men uanset dette, så er det uomtvisteligt, at såvel Lausanne-bevægelsen som AD 2000 and Beyond i de seneste årtier har været katalysator for et øget og

intensiveret engagement i at få bragt evangeliet stadig videre ud til nye geografiske og kulturelle målgrupper, hvor der er etableret brohoveder for Guds Rige.

Selvom AD 2000 and Beyond ikke inden år 2000 nåede at indfri det ambitiøse mål, man havde sat sig, og bevægelsen (som man på forhånd havde sat sig for) opløste sig selv i 2001, og uanset at man kan finde den kortlægning af den åndelige og religiøse geografi, som blev taget i brug i de sammenhænge, lige lovlig firkantet og på mange punkter reelt misvisende, ja, så kommer man ikke uden om, at bevægelsen i høj grad har vist sig i stand til at inspirere og give nye impulser til øget mission og evangelisering.

Langt på vej har historien gentaget sig fra det, man oplevede ved århundredskiftet 100 år tidligere, hvor programmerklæringen: *"Verden vundet for Kristus i vort slægtled"* gav grobund for et overordentlig stærkt missionsengagement. De visioner, der tegnedes – både ved det ene og det andet århundredskifte – har uomtvisteligt været med til at kalde ekstra ressourcer frem og få motiveret og engageret mange for at være med til at give evangeliet fødder og røst.

En stor indhøstning

Hvorom alting er – og det skyldes så vist ikke kun inspirationen fra Lausanne-Bevægelsen og AD 2000 and Beyond – så må det konstateres, at de sidste årtier af det 20. århundrede vitterligt har været en storhedstid for verdensmissionen. I nogle dele af verden er Guds rige faktisk gået eksplosivt frem. Det er et faktum, som vi måske har lidt vanskeligt ved at få frem på lystavlen. Måske fordi vi i det nære, dvs. i den vestlige del af verden, Europa og Nordamerika, den gamle kristenhed, må notere os en udtalt tilbagegang både i antal kristne og med hensyn til åndelig substans i menighedslivet.

Et overordentlig væsentligt forhold at være opmærksom på er, at kristendommens hovedtyngde i geografisk henseende er flyttet fra nord til syd. Hvor man i år 1900 kun fandt 10-20 % af alle kristne i syd, er 66 % af alle kristne i dag at finde der. Og det er en

Leif Rasmussen f. 1938

Cand.theol. 1966.

Tidligere generalsekretær i LM.

procentandel, der øges for hvert år – hjulpet på vej af både det negative aspekt, at der hver eneste uge er 53.000, der forlader kirken i nord, og det overordentlig glædelige, at store skarer går ind i Guds rige i syd og øst.

Af jordens totalbefolkning på 6 milliarder er ca. en tredjedel kristne – nominelt regnet. Af ca. en milliard mennesker i vesten er ca. 70% kristne. Af Afrikas 600 millioner regnes i dag 50% for at være kristne. I Sydamerika tælles 90% (= 550 millioner) nominelt som kristne. Af Asiens 3,85 milliarder kun 7% (Det er her, vi har størsteparten af "10/40-vinduet"). Men faktisk sker der i disse år netop i Asien noget af det mest løfterige i verdensmissionen.

En stor del af de nyvundne kristne slutter sig til pinsekirker eller andre karismatisk orienterede menigheder. Det er ikke mindst den type kirkesamfund, der er i hastig vækst både i Sydamerika, Afrika og Sydøstasien.

Noget af det, der i høj grad har bidraget og fortsat bidrager til kristendommens vækst i syd og i det hele taget til den markant øgede indsats for verdensevangeliseringen i disse år, er det store kontingent af missionærer, som udsendes fra menigheder i den tredje verden. Man taler om, at det i dag formodentlig er 50% af alle ydremissionærer, der har denne baggrund. Det må ses som en del af virkeliggørelsen af, at "*hele kirken* er med til at bringe evangeliet til *hele verden*". Typisk er disse udsendinge ikke så meget optaget af missionsindsats med tunge institutioner, men mere af den deciderede evangelieforkyndelse i en mobil vidnetjeneste.

Radio, TV og Jesus-filmen, der skønnes at være set af mere end 1600 millioner mennesker i 223 lande (!), er også med til at kalde tusinder af mennesker fra nye folkeslag ind i Guds Rige, ligesom det spiller en enormt stor rolle, at *Bibelen* eller dele af den bliver tilgængelig på stadig flere sprog. Hvor Bibelen ved det 20. århundredes begyndelse var oversat til 63 sprog, findes den nu, 100 år senere, på 370 sprog og dele af den på 2200 sprog. Der sælges hvert år 60 millioner eksemplarer af Bibelen. Folk, der har indsigt i disse forhold, gør gældende, at mere end 90% af jordens befolkning i dag kan høre Guds ord på deres eget sprog.

Dybest set har bare Gud, som kender hjerterne, rede på, hvor langt udbredelsen af Guds rige er nået, og hvad der resterer. Men alt imens vi realistisk gør os klart, hvilke kræfter den kristne verdensmission er oppe imod i vor tid, både eksternt og internt, så har vi grund til som Guds folk at glæde os over, at lovsangen til Guds ære øges fra et kor af stemmer, der hidrører fra et voksende antal af folkeslag, stammer, folk og tungemål – som et præludium til den lovsang, der skal tone fra den store hvide flok for Guds trone, som jo angiveligt skal inkludere repræsentanter for *alle* folkeslag.

Trøstigt må vi sammen med Guds troende menighed over hele jorden holde ved med at forkynde Kristus og frelsen i ham, så længe han endnu tøver. Det forpligter evangeliet os på.

Den ”rummelige” kirke

24

Af Jan Bygstad. Oversat af Annlise Larsen

Når der i de sidste 20 år fra officielt kirkeligt hold har været talt om, hvad kirken er og bør være, er begrebet ”åben folkekirke” ofte forekommet. I Norge har der været flere meningsudvekslinger både fra politisk og kirkelig side om, hvordan man kunne tænke sig, fremtidens folkekirke skulle se ud. Det er et gennemgående træk fra begge sider, at det ”rummelige” og det ”tolerante” må være idealet for fremtidens kirke. I Norge er dette også nedfældet i et dokument om målsætningen for kirkens virksomhed, som blev vedtaget på Kirkemødet i 1996. Her hedder det bl.a.:

”Den norske kirke skal være en bekendende, missionerende, tjenende og *åben* folkekirke.”

Der siges i dette dokument meget godt og rigtigt om den kristne kirkes virke og opgave for folket. Men sideløbende med, at man har vedtaget nye love og retningslinjer for kirkens virke, er der opstået en ilter offentlig debat om de grundlæggende etiske spørgsmål, såsom homofili og samliv uden ægteskab. I denne debat har det ikke været ualmindeligt, at det at være en *åben* kirke ses i modsætning til det at være en *bekendende* kirke. Således sagde f.eks. den kvindelige biskop Rosemarie Köhn, Hamar, i et avisinterview for nogle år siden, at hun ”ikke ønsker, at kirken skal være en bekendelseskirke, fordi det vil sætte grænser for

den åbne folkekirke”.

Her ser vi, hvordan begrebet ”åben” eller ”rummelig” anvendes i praksis: Formålet er, at man ikke ønsker, at der skal sættes grænser når det gælder tilhørsforhold til kirken, hvem der gør tjeneste (f.eks. som præst) i kirken, eller hvad der forkyndes fra kirkens prædikestol eller i kirkens navn. At sætte sådanne grænser anses i opinionen for at være ”intolerance” og ”ukærligt”, for så er man ikke ”åben”, men snæversynet.

I almindeligt menneskeligt sprogbrug betyder det at være ”åben” at være uden fordomme i omgangen med mennesker, at kunne lytte til andres meninger og opfattelser uden at slå hånden af dem. Og ud fra kristen tro og bibelsk tale om menneskeværld, skal hvert menneske også mødes med respekt for sin overbevisning. Af samme grund skal man værne om frihed i tros- og livssynsspørgsmål. Det betyder imidlertid ikke, at man skal godkende alle syn, og endnu mindre at enhver mening eller tros- overbevisning skal have plads på kirkens prædikestol.

Tolerance

I talen om den åbne og rummelige kirke forekommer et betydningsfuldt ord: *tolerance*. Et begreb der er blevet stadig vigtigere i det sekulære demokratis selvforståelse. Ordet kommer fra latin

tolerere, dvs. "at bære, tåle", og henviser til det at kunne respektere andre mennesker, og at disse har et helt andet livssyn end det, jeg selv har. Jf. Voltaire's kendte ord: "Jeg er dybt uenig med dig, men jeg vil kæmpe til døden for din ret til at sige det".

Den sekularisering af de vestlige samfund, som begyndte med oplysningstiden ved slutningen af 1700-tallet, indebar også opløsning af den gamle kristne enhedskultur. Devisen var: *Én Gud, én konge, ét folk*. Religionsfrihed var her utænkeligt, noget som bl.a. var en hovedårsag til meget af udvandringen til Amerika i 1600- og 1700-tallet. I Norge kom ophævelsen af konventikelpakaten i 1842, og derefter dissenterloven i 1845, som i praksis – selv om den eksplicit kun omhandler kristne trossamfund – alligevel gav det reelle grundlag for religionsfriheden i Norge. Udviklingen, som så fulgte frem til vore dage, er velkendt:

Religionsfriheden er en grundlæggende del af menneskerettighederne, som det også klart formuleres i FNs menneskerettighedserklæring fra 1949:

"Enhver har krav på alle de rettigheder, som er nævnt i denne erklæring, uden forskel af nogen art, f. eks. på grund af race, farve, køn, sprog, religion, politik eller anden opfattelse, nationalitet eller social oprindelse, ejendom, fødsel eller andre forhold" (Artikel 2).

At gøre forskel på folk grundet race, sprog, køn, religion eller politisk overbevisning, kaldes *diskrimination*. Kampen mod diskrimination blevet en central side af det sekulære demokratis *moralitet*.

Det er vigtigt at være opmærksom på dette: Det frafald fra kristen tro, som er sket under Vestens sekularisering de sidste 200 år, har ikke kun ført til opløsning af den gamle moral, som var baseret på de 10 bud.

GRADVIS SER VI EN NY SLAGS MORAL VOKSE FREM, EN MORAL, SOM SKAL SIKRE INDIVIDETS UINDSKRÆNKEDE FRIHED.

Denne frihed anses som en *rettighed* for den enkelte borger, samtidig med at der karakteristisk tales mindre om *pligter*. Den absolutte frihed for den enkelte til at tro og leve, som han vil, anses som en nødvendighed i det sekulære samfund og har regelmæssigt manifesteret sig i det moderne menneskes behov for at nedbryde de grænser, som den gamle moral satte. Det er først og fremmest det 6. bud, som målbevidst er blevet angrebet de sidste 60 år, og kravet om at kunne leve sine drifter ud på dette område er en vigtig del af det sekulære menneskes *selvrealisering*.

Frihedens selvbekræftelse ligger i bruddet med Guds bud og borgerlige konventioner. Denne frihed sikres gennem en ny moralkodeks, hvor begreber som tolerance og respekt er centrale værdier. Når den gamle kristne moral mødes med en stærk indignation, som vi kan se i dagens offentlighed, er dette en *moralsk* indignation: Det er en *ny slags moral*, som fordømmer den gamle. I massemedierne ser vi dynamikken i dette: Enhver moral, som indskrænker individets valgfrihed og ret til at leve som man har lyst til, anses som *ond*, og kan mobbes uden forbehold. Den respekt for andres liv og overbevisning, som den nye moral forlanger af den gamle, er den ikke selv interesseret i at vise. Ganske vist anvender man ikke almindeligvis betegnelsen "ond", for den nye moral har ikke noget forhold til det onde. I stedet for taler man om "intolerance" og "snæversyn", at være "mørkemænd" eller "gammeldags", "fundamentalisme" og ikke mindst om at være "diskriminerende".

AT SÆTTE SKEL MELLEM RIGTIGT OG FORKERT, SANDHED OG LØGN ANSES I DENNE SAMMENHÆNG SOM ET MAGTOVERGREB OVERFOR MENNESKER.

Af samme årsag anses kristendommen som en undertrykkende religion, og de, som repræsenterer klassisk kristen tro på Bibels grundlag, regnes for magtmennesker.

Herved har det kulturradikale projekt nået et af sine mål: Det sekulære tolerance- og frihedsideal er blevet integreret i det moderne menneskes bevidsthed i en sådan grad, at det er blevet en rygmarvsrefleks. Samtidig ser vi ringe interesse i at reflektere nærmere over det, den norske filosof Hans Skjervheim kaldte "det liberale dilemma": Skal liberalisme og tolerance også omfatte dem, som anses for intolerante? Den tyske filosof Herbert Marcuse talte i tresserne om det, han kaldte den "repressive tolerance". Med det tænkte han på, at tolerancen i det moderne samfund kunne komme til at fungere undertrykkende og totalitært. Der er al grund til at spørge om det ikke netop er, hvad vi ser konturerne af i den måde, hvorpå "konservative" eller bibeltro kristne og præster bliver behandlet i det offentlige rum og indenfor folkekirkerne.

Pluralisme og relativisme

Opløsningen af enhedskulturen har gradvist ført til, at de vestlige samfund er blevet *pluralistiske*. Med dette menes, at man i de vestlige samfund finder et hav af forskellige opfattelser, religioner og livssyn, og at det er demokratiets opgave at sikre alle de forskellige livssyn eksistensberettigelse. Den farverige mangfoldighed skal kunne leve i fredelig sameksistens og gensidigt tolerere og berige hverandre. Sådan som den pluralistiske ide nu fungerer, bygger den på en bestemt forudsætning, *relativismen*: Ingen sandhed kan gøre krav på at være absolut, intet værdigrundlag alment forpligtende. Sandheden er en rent subjektiv

sag, som gælder "for mig". For en anden gælder en anden sandhed – i grunden findes der lige så mange sandheder, som der er mennesker. At bruge ordet sandhed i den klassiske betydning bliver dermed meningsløst, enhver opfattelse er ikke mere end summen af den enkeltes præferencer og private tilbøjeligheder. "Alt flyder", *panta rei*, sagde de gamle grækere – en situation som sekulariseringen har ført Vesten samfund tilbage til.

Denne tanke er blevet så selvfølgelig i det politiske etablerement og de toneangivende massemedier, at den sætter betingelserne for, hvordan samfundet skal styres. Og så længe vi i Norden har statsdrevne folkekirker, ser magtapparatet det som sin fornemste opgave at fremme det sekulære toleranceideal også indenfor kirken. Dette gør magtapparatet først og fremmest gennem to styringsmidler: Kontrol med præsteuddannelsen, og kontrol med udnævnelsen til de største embeder i kirken.

I DE NORDISKE FOLKEKIRKER VIL DET I DAG VÆRE UMULIGT FOR EN PRÆST, SOM BEKENDER SIG TIL DEN KLASSISKE APOSTOLSK KRI-STENDOM AT BLIVE UDNÆVNT TIL BISKOP.

Og det bliver stadig vanskeligere at få en almindelig stilling som præst. I Sverige er det umuligt at blive ordineret, hvis man er modstander af kvindelige præster, og noget tilsvarende er antagelig på vej i Finland. I Danmark ser vi en lignende udvikling. Her er "symbolsagen" først og fremmest spørgsmålet om vielse af fraskilte (tillige med spørgsmålet om kvindelige præster), mens homofilispørgsmålet de senere år har fået stadig større vægt.

Kirken

Den udvikling, der har været indenfor folkekirkernes område i Skandinavien, er et spejlbillede af samfundets udvikling. Kirkerne præges af tiden, følger med tiden. Det politiske magtapparat

anvendes i høj grad også på det kirkelige område, nemlig det vi med en fællesbetegnelse kalder *liberalisme*. De, der repræsenterer denne holdning, udgør en magtens femtekolonne i kirkerne, som effektivt og målbevidst forsøger at omdanne kirke og kristendom i det sekulære samfunds billede. Ligesom i samfundet i øvrigt skal man – i kærlighedens og tolerancens navn – godtage næsten enhver opfattelse og mening ikke kun blandt kirkens fodfolk men også på prædikestolen og i kirkens højeste embeder. Dette kalder man så for "den rummelige kirke". Pluralismen i samfundet har fået sit kirkelige spejlbillede. I Danmark repræsenterer "Grosbøl-sagen" måske det klareste eksempel på dette.

Denne kirkelige transformation trænger til en teologisk legitimering, for at indføringen af "den nye orden" indenfor kirkerne ikke skal opfattes som et magtovergreb fra det politiske etablisement. Dels har det jo været en proces, som har stået på en vis tid (vi snakker om 30-40 år), og som derfor er lettere at forholde sig til, og dels er det lykkedes at vinde almen accept for en ny kirketænkning – *folkekirkeideologien*.

Det, der har været den liberale teologis målsætning lige siden den så dagens lys gennem sin læremester F. Schleiermacher, har været et forsøg på at skabe en kristendom for det moderne menneske. Den liberale teologi var m.a.o. et apologetisk projekt, et forsøg på at redde kirken i mødet med den moderne tid. Man tænkte, at det moderne, oplyste menneske ikke skulle forkaste al religion og moral, derfor var det nødvendigt at rense religionen (Bibelen og troen) fra alle gammeldags og primitive forestillinger, som det moderne menneske ikke kunne godtage. Dogmer og guddommelige undergerninger var kun rester af forgangne tiders forældede forestillinger, og kunne derfor trygt kastes på historiens skrotbunke. Det drejede sig om at finde og bevare det *religiøse og værdifulde* i Bibelen, det øvrige var iflg. den moderne videnskab ikke andet end tidligere tiders spejlbillede af overtro og et primitivt verdensbillede. Bibelen anses dermed ikke som Guds ord, men som et tidsbundet religiøst dokument fra antikken, og teologiens vigtigste opgave bliver så at "befri" kirken og

troen fra de lænker, som forældede opfattelser binder os i. Den liberale teologi bliver dermed et "frigørelsesprojekt", hvor den gamle bibeltro – og de, som holder fast ved denne – er undertrykkende. I et sådant tankeunivers mister Bibelen sin status som forpligtende autoritet, selv om den ellers kan have meget at lære os – i lighed med anden ophøjet litteratur fra antikken.

Hvad er så det *religiøst værdifulde* i Bibelen? For Schleiermacher var det "das Gefühl", det religiøse menneskes følelse af afhængighed af noget større udenfor sig selv, og oplevelsen af Gud som far. I dag er det "kærlighed, tolerance og solidaritet", der anses som det værdifulde, og som kirken derfor er forpligtet på at virkeliggøre. Det er karakteristisk, at den moderne kirkelige måde at tale om kærlighed på går i retning af en almen "snik-snak", der bruges bevidst til at angribe de 10 bud. Guds bud sætter jo klare og bestemte grænser for menneskets selvudfoldelse, grænser, som nærmest er utålelige i dagens klima. I stedet for tales om Guds "grænseløse kærlighed", en kærlighed, som kommer til udtryk i, at Gud "accepterer alle som de er". Dette er så blevet det moderne kirkelige "evangelium", et evangelium, som er grundlæggende anderledes end Det nye Testaments budskab om forsoningen i Jesu blod. I Det nye Testamente består evangeliet ikke i, at Gud accepterer os, sådan som vi er i os selv, men i, at *han frelser os fra, hvad vi er i os selv*.

EVANGELIET ER IKKE ET BUDSKAB OM DEN TOLERANTE GUD MEN OM SYNDERNES FORLADELSE FOR JESU SKYLD.

Og for at noget skal kunne forlades, må der være noget, der hedder synd:

"Deri består kærligheden: ikke i at vi har elsket Gud, men i at han har elsket os og sendt sin søn som et sonoffer for vore synder" (1 Joh 4,10).

Den forvrængning af det hellige evangelium, som har fundet sted indenfor folkekirkerne de sidste årtier, rammer lige ind i

kernen på de vigtigste områder af Skriften og evangelisk-luthersk tro:

For det første hører man ofte, at ordet om retfærdiggørelse af tro – som er "den artikel kirken står og falder med" ifølge reformationsfædrene – forvrænges til at blive det Dietrich Bonhoeffer kaldte "billig nåde". Nådens ord om frelsen uden gerninger, for intet, bruges som begrundelse for at hævde en frihed for det gamle menneske og som våben mod de ti Bud. Dette kalder Skriften at "misbruge Guds nåde til tøjlesløshed" (Jud v. 4), og det er det Paulus kalder et "andet evangelium" (2 Kor 11,4; Gal 1,6). Når biskopper og præster i folkekirken tillader en sådan vranglære, vildfører de mennesker, lukker himmelen for fortabte syndere og er selv på vej mod fortabelsen. De er ikke længere tjenere for ham, som hedder *Sandhedens Ånd* (Joh 14,17; 15,26; 16,13), men for løgnens ånd, som altid har spurgt: "Har Gud virkelig sagt?" De river den kristne kirke ned, adspredde Guds folk, og tyranniserer præster og forkyndere, som holder fast ved Bibelen og Guds ord.

For det andet handler det her om et gudsbillede, som er radikalt anderledes end det Bibelen lærer os. Guds hellighed er væk, og derfor afviser de Guds lov og fornægter sandheden om livets to udgange.

MEN NÅR GUDS HELLIGHED FORNÆGTES OG EVANGELIET FORVRÆNGES, ER DET I VIRKELIGHEDEN EN HELT ANDEN RELIGION END DET DEN KRISTNE TRO VISER OS.

Ifølge Guds ord er etikken grundet i Guds eget væsen: "I skal være hellige, for jeg, Herren jeres Gud, er hellig" (3 Mos 19,2). Derfor er det at angribe Guds hellighed, når der rokkes ved det Guds ord siger om det hellige liv. Dette taler apostlen Paulus om i et afsnit i 1 Thess, hvor han netop behandler at være forpligtet på Guds bud: "For Gud kaldte os ikke til urenhed, men til hellig-

hed. Derfor hvis nogen forkaster dette, er det ikke et menneske, han forkaster, men Gud, som giver jer sin hellige ånd". (1 Thess 4,7-8).

Med dette har vi peget på, at den moderne folkekirkeideologi, som i dag hersker i de nordiske folkekirker, hænger sammen med en anden kristendomsforståelse end den, vi finder i klassisk evangelisk-luthersk tro, og ligeledes med et andet gudsbillede end det bibelske. *Den åbne og rummelige folkekirke betinger en åben og rummelig Gud.*

Det er i denne sammenhæng afgørende at være klar over, at kirketænkningen (ekklesiologien) altid hænger sammen med gudsforståelsen. Jeg vover derfor den påstand, at folkekirkeideologien sådan som den i dag bliver udmøntet af lederskabet (biskopperne og de ledende teologer ved universiteterne) i folkekirkerne *faktisk repræsenterer en anden religion end den bibelske*, og forkynder en anden gud end Bibelens Gud.

Sammenfatning

Når Martin Luther i skriftet *Von den Konzilien und Kirchen* (1537) tager spørgsmålet op om den sande kirke, opstiller han 7 forskellige kendetegn på den sande kirke: Ordet, dåben, nadveren, nøglerne, embedet, bønner og korset.

Det første kendetegn er det grundlæggende, og handler om, at for at det kan være en sand kirke, er vilkåret en sand forkyndelse af Guds ord i lov og evangelium og – hørende til dette – en sand bekendelse. Hvor læren er falsk, bliver kirken en løgnkirke.

Sammenligner man Luthers indholdsbestemmelse af den sande kirke med det, som er dagens kirkelige virkelighed i de skandinaviske lande, er det vanskeligt at finde en anden konklusion end, at de skandinaviske folkekirker bærer løgnkirkens kendetegn:

1. Guds ords forkyndelse høres ikke fra kirkens ledelse (der råder vranglære), men Guds ord forkyndes fortsat i isolerede tilfælde, hvor der stadig er præster, der forsøger at holde fast i Guds ord.

Jan Bygstad f. 1952

Cand.theol. Bibelskolelærer på Bildøy i Bergen, Norge.

Præst i Det Evangelisk Lutherske Kirkesamfund.

29

2. Dåben er forvandlet til det eneste genfødselsmiddel, uafhængigt af troen (jf. Mark 16,16), og nadveren kan nydes uafhængigt af kristen tro og liv: Den ubetingede adgang til de hellige sakramenter er tegn på, at kirken er "åben".

3. Nøglerne, dvs. kirketugten er ulovlig at håndhæve, fordi det strider mod dogmet om den rummelige kirke.

4. Embedet er forfalsket gennem kvindernes og vranglærernes adgang til dette, noget som fungerer som en stadfæstelse af at "kirken følger med tiden" og er moderne.

5. Korset, dvs. at der er lidelse og modstand for evangeliets skyld, afvises. Kirkerne undgår enhver opfattelse, som er upopulær i den offentlige opinion, og følger i stedet for med strømmen. De få præster, som ønsker at holde fast ved Guds ord, pålægges ofte tunge kors, ikke af verden, men af kirkeledelsen.

Guds folk stilles overfor dette i en dyb, alvorlig situation. Er det tilstrækkeligt bare, at lade være med at gå i kirke der, hvor der er vranglærende præster? Eller burde man også tage konsekvenserne af den dybt alvorlige, åndelige krise folkekirken står i?

For de Guds folk, som stadig er medlemmer i folkekirken, er det også vigtigt at være opmærksom på den åndelige fare, som kan have den smitteeffekt som vranglære og tidsånden er præget af i folkekirken.

MAN KAN MEGET LET – UDEN AT MÆRKE DET – KOMME TIL AT TAGE FARVE AF DEN GLIDEBANE, SOM HERSKER I FOLKEKIRKEN.

Med små skridt vænner man sig til opløsningen, uden at ænse alvoren: "Det er ikke så farligt!" Gradvis bevæges man i retning af frafaldet fra Guds ord på konkrete områder. Og derfra er vejen ikke lang til at man godtager udviklingen. Guds ord bliver "uklart", hvad man tror på bliver et "tolkningsspørgsmål", og den dyrebare sandhed som frelsen hviler på, forsvinder i en tåge af mennesketanker og meninger.

Derfor lyder der et råb til os fra Skriftens Herre:

"Se til, at ingen fører jer vild. ... Mange falske profeter skal stå frem og føre mange vild. Og fordi lovløsheden tager overhånd, skal kærligheden blive kold hos de fleste. Men den, der holder ud til enden, skal frelses. ... Våg derfor, for I ved ikke, hvad dag jeres Herre kommer. ... Derfor skal I også være rede, for Menneskesønnen kommer i den time, I ikke venter det." (Matt 24, 4. 11-13. 42. 44).

Ved du, hvem du tror på?

Leif Nummela f. 1955

Teolog. Chefredaktør & bibellærer i Finland. Forfatter til en række bøger.

30 Af Leif Nummela. Oversat af Finn Bech

Når man taler om Gud, Jesus, livet efter døden og troen, kan man godt dele mennesker op i forskellige grupper. Den første gruppe består af dem, "som tror, at de ved". Til dem hørte en bekendt, som iltet forsvarede de påstande om den kristne tro, som fremføres i romanen *Da Vinci Mysteriet*. Ingen historiske fakta så ud til at kunne røkke den opfattelse, han havde skabt sig ud fra denne fantasifulde roman. Han mente at vide, hvordan sagerne hænger sammen og var ikke bevidst om, hvilken grund hans kundskaber egentlig byggede på. Når det drejer sig om tro – såvel som når det gælder andre af de store spørgsmål i livet – er det uhyre vigtigt at vide, hvad vi tror på og hvorfor.

Den anden gruppe består af mennesker, "som ved, at de tror", men som ikke kan forklare hvorfor. Til dem hørte en pige, hvis tro var begyndt at vakle, da hun kom i gymnasiet. Hendes lærere havde hævdet, at mennesker tror på det, som de er opdraget til at tro på. I hinduistiske familier bliver børnene hinduer og i muslimske familier bliver de muslimer. Pigen var begyndt at spekulere på, om hun bare troede, fordi hun tilhørte en kristen familie. I sådan en situation har man to muligheder. Man kan enten tilegne sig det meget overfladiske synspunkt, at enhver ganske enkelt tror, som man er opdraget til at tro. Eller også kan man finde ud af, hvorpå ens egen tro bygger, og finde frem til en tro, som er velbegrunderet.

Langt fra alle deler den tro, som de har mødt gennem opdragelsen. Der findes millioner af mennesker i verden, som har forladt den tro, som praktiseredes i barndomshjemmet og antaget en anden tro. Der findes hundredtusinder af Jesu efterfølgere, som er omvendt fra hinduismen, jødedommen og islam. Når de

har sat sig ind i Bibelen og i det, man ved om Jesus, er de blevet overbevist om, at Jesus virkelig var den, han påstod at være, Guds søn.

Jesu unikke fødsel og liv, undervisning, død og mirakuløse opstandelse er historisk set usædvanlig velunderbygget. Bibelen er helt klart den mest gennemgribende analyserede bog i verden og den har klaret sig gennem århundreders granskning uden at røkke. Arkæologer har i de sidste årtier fundet beviser for, at en halv snes steder og personer, som omtales i Bibelen, men hvis eksistens tidligere er blevet benægtet af kritiske forskere, virkelig har eksisteret. I løbet af århundrederne er der ikke fremkommet noget, som kunne hindre mennesket i at tro på, at Bibelens begivenheder er indtruffet, og at Jesus virkelig var Gud på jorden.

Ingen kan i sidste ende bevise for nogen anden, at kristendommen er sand. Det kan kun Gud. De egentlige hindringer for troen findes ikke på det intellektuelle plan, men på det moralske og åndelige plan. Derfor er troen altid en Guds gave. Men det er godt at vide, at Jesus ikke sendte søgende og tvivlende bort, men i stedet samtalede han med dem og lovede, at enhver, som søger, skal finde, og for den, som banker på, skal døren lukkes op. Det er ikke nok bare at "tro, at man ved" eller "vide, at man tror". Det er vigtigt at vide, hvad man tror på og hvorfor man tror. Den kristne siger som Paulus, Jesu fornemste efterfølger: "Jeg ved, hvem jeg tror på."

Artiklen har tidligere været bragt i Sändebudet, der udgives af Svenska Lutherska Evangelieföreningen.

Horisont er spalten, hvor redaktionens medlemmer vil forsøge at sætte aktuelle og principielle forhold ind i en større sammenhæng. Spalten vil også indeholde passager fra den kirkelige debat og klip fra forskellige blade og aviser.

Super – coaching?

Denne sommer havde de danske dagblade via Ritzau adgang til et interview med den kendte danske coach, B.S. Christiansen. Team CSC, som han er coach for, var i krise og under mistanke for uærlighed. Han spørges bl.a. :

- Hvordan tror du, det vil påvirke dit image ...?
- *Sådan noget bruger jeg slet ikke tid på. Jeg ved, at jeg ikke har gjort noget forkert, det er det, jeg forholder mig til. Jeg bruger mine kræfter på at være stærk og på at arbejde med holdet.*
- Men bekymrer det dig ikke, hvad folk tænker?
- *Folk må tro, hvad de vil. I mine øjne er livet for kort til at være uærlig. Vi skal alle sammen op til Gud en dag og stå til regnskab for, hvad vi har gjort. Den dag frygter jeg ikke ...*

Her er bevidstheden om Gud og en regnskabsdag intakt, men det er et udtryk for den største af alle kriser, når mennesket tror, at det kan klare sig alene og med egne midler ind for Guds ansigt, bare det har været ærligt nok.

Coaching og problemløsning på forskellige niveauer er i fokus i vor tid, og det kommer der meget godt ud af, men der er en grænse! Man kan altså ikke coache sig ind i Himlen!

LDM

Dansk Oase bruger katolsk prædikant

Både i Danmark og i Sverige har der hen over sommeren været debat om Oase-bevægelsernes brug af forkyndere.

I Danmark blev debatten rejst offentligt af to af Dansk Bibel-Instituts lærere, Jens Bruun Kofoed og Nicolai Techow. Anledningen var, at Dansk Oase til sit sommerstævne havde inviteret den katolske munk og pavelige prædikant, Raniero Cantalamessa, til at holde bibeltimer over Romerbrevet. I Budskabet nr. 3/2006 blev landsleder af Dansk Oase, Anne Mie Skak Johansen, spurgt, hvordan man kunne forsvare at kalde Cantalamessa som prædikant. Hun svarede blandt andet: "Personligt synes jeg, at det er genialt, at vi får en katolik til at tale om retfærdiggørelse af tro ud fra Luthers hovedbrev... Jeg har ingen ret til at blåstemple ham

eller ej. Hvad angår forkyndere på vores stævner, vurderer vi fra sag til sag, om deres forkyndelse er sund og fremmende for discipelskab og herliggør Jesus."

Sidst i maj måned udsendte de to omtalte lærere ved DBI en rapport på 26 sider, hvori de analyserer og vurderer Cantalamessas teologi. Det sker primært på grundlag af hans bog om Romerbrevet, *Livet i Kristus*, og en række prædikener, som han har lagt ud på internettet. I rapporten fastslår Jens Bruun Kofoed og Nicolai Techow, at intet tyder på, at Cantalamessa har gjort op med den katolske kirkes åbenbart ubibelske vranglærdomme om f.eks. skærsild, aflad, Maria-dyrkelse og frelse ved egen retfærdighed. Tværtimod bekræfter han i sin Romerbrevs-kommentar direkte en række af disse dogmer. Derudover har han en tydeligt karismatisk åndsdaåbslære og et historisk-kritisk bibelsyn. De to DBI-lærere lægger mest vægt på Cantalamessas vildførende lære om retfærdiggørelsen og dermed om frelsens grundlag. Den katolske prædikant formidler intet budskab om, at den troende frelses ved Jesus og hans stedfortrædende retfærdighed alene, men skaber tværtimod

uklarhed og usikkerhed på dette for troen og frelsen altafgørende punkt.

De to DBI-lærere er begge engagerede i Københavnerkirken, og deres vurdering af Cantalamessas teologi udmøntede sig i, at kirkens ledelse anbefalede sine medlemmer at blive væk fra sommerens Oase-stævne: "Vi finder det dybt problematisk og uforsvarligt, at Cantalamessa er inviteret som hovedtaler, og vi kan derfor ikke råde nogen til at gå til hans bibeltimer eller i det hele taget deltage på dette års Sommeroase, idet vi mener, at hans forkyndelse ikke kan undgå at sætte et stærkt præg på stævnet som helhed".

I juni måned udsendte tre repræsentanter for Dansk Oase et responsum til DBI-lærernes rapport. De tre var sognepræst Jesper Oehlenschläger, rektor cand.teol. Anders Michael Hansen og teologisk rådgiver Morten Munch. Responsummet forsvarer kaldelsen af Cantalamessa med henvisning til, at alle kristne uanset konfession står i en reel enhed med Gud. Det afgørende er, at man er enige om de tre oldkirkelige bekendelser, som udtrykker 'kristendommens kerne'. Med denne økumeniske tænkning har Oase ganske tydeligt brudt både med reformatorenes teologi og med den teologiske linie, som har været bestemmende for de lutherske missionsforeninger. De danske mis-

sonsforeninger har til enhver tid betragtet det som afgørende, at man kunne stå sammen om de reformatoriske hovedprincipper: troen alene, nåden alene, Kristus alene og Skriften alene. Uden dette kunne man ikke anerkende noget kristent fællesskab eller indlede noget forkyndende samarbejde. Derfor har man ikke gjort brug af katolske forkyndere.

Responsummet forsøger endvidere at godtgøre, at der er vidtgående enighed om retfærdiggørelsen mellem katolikker og evangeliske kristne. Oase-lederne henviser her til det økumeniske dokument 'Fælleserklæringen om retfærdiggørelsen' fra 1999. Dette dokument repræsenterer et forsøg på at formulere en frelseslære, som både katolikker og evangeliske kristne kan tilslutte sig. Mange konservative evangeliske teologer, bl.a. fra DBI og MF i Danmark, har imidlertid påpeget, at dokumentet bevidst er formuleret uklart og ubestemt, for at begge parter kan finde sig hjemme i det. Dokumentet siger *ikke*, at vi frelses ved Jesu retfærdighed alene uden noget bidrag fra os selv. For netop det kan og vil rettroende katolikker ikke sige. Resultatet bliver en falsk og vildførende frelseslære.

Skellet mellem katolikker og evangeliske kristne er en tragedie. Men det afhjælpes kun ved at de to parter finder

sammen på et klart evangelisk og bibelsk grundlag, ikke ved bevidst uklare og ubestemte formuleringer. Reformatorerne var overbeviste om, at bibelsk klarhed og tydelighed i spørgsmålet om retfærdiggørelsen var afgørende for kirkens åndelige liv. Ønsket om at fremme et forkyndelsesmæssigt samarbejde mellem evangeliske kristne og katolikker synes at være udtryk for en anden grundholdning. Allerede i 1987 skrev Leif Andersen om samarbejdet mellem katolske og lutherske karismatikere: "Er deres grundlæggende enighed ikke netop, at de er enige om at regne emner som retfærdiggørelses- og helliggørelseslære, de reformatoriske hovedanliggender, dåbssyn, nadversyn osv. for at være så uvæsentlige, at uenighed på disse områder ikke betyder al verden?" ('Kære Karismatiske venner', s 66-67). De ord har fortsat aktualitet.

MV

Svensk Oase og vranglærende forkyndere

I lederartiklen i det gammelkirkelige organ 'Kyrka & Folk' skrev teologen Gunnar Andersson tidligt i juni måned om den svenske Oase-bevægelses anvendelse af katolske og liberale teologer som forkyndere. Han tog sit udgangspunkt i,

hvad der er og må være grundlaget for sand kristen enhed:

"Den usynlige enhed er en virkelighed. Spørgsmålet om enhed bliver sværere, når det gælder den synligt manifesterede enhed. Vi er kaldede til enhed. Men økumenik har visse grænser. Eftersom den Hellige Ånd, som virker i kirken, er en person i treenigheden, ligeså hellig, retfærdig og sand som de øvrige to personer i guddommen, så må al økumenik have sandheden som grund. Derfor må det være helt utænkeligt for Jesu venner, at forsøge at demonstrere en enhed, som ikke findes. Den lutherske bekendelse opsætter et minimumskrav for 'kirkens sande enhed'. I den Augsburgske Bekendelse læser vi: 'til kirkens sande enhed er det nok at være enig om evangeliets lære og sakramenternes forvaltning' (artikel VII).

Der findes grøfter på begge sider af denne vej. Det sker, at kristne grupper og menigheder bliver unødigt isolerede og lukker døren for fællesskab med andre kristne. Men det sker også, at man har for vidtgående samarbejde med konfessioner, som har en anden lære om både evangeliet og om sakramenterne.

Når Oase-bevægelsen indbyder til storsamling i pinsen, er der stor fare for, at man havner i den sidstnævnte grøft.

Ifølge sin hjemmeside har Oase-bevægelsen 'en evangelisk luthersk tro og vil tjene den svenske kirke i åbenhed for andre samfund'. Ligesom i de seneste år repræsenterer talerne en meget stor bredde spændende fra romerske katolikker til pinsevenner, som alle har en anden lære både om evangeliet og sakramenterne. At man år efter år indbyder talere på denne måde uden på nogen måde at tydeliggøre, at der er tale om afgørende læreforskelle, skaber i sidste instans forvirring og giver indtryk af, at læren er uvigtig. Men læren er meget vigtig, vi er tilmed blevet 'overgivet til' (svensk oversættelse, jf. DO 1948) en lære ifølge Paulus i Rom 6,17. At man gang på gang kalder talere, som lærer anderledes om, hvordan mennesket kommer til tro og bliver frelst, fører til en svækket bevidsthed om Bibelens undervisning og til, at mennesker risikerer at blive draget bort fra Jesus og ikke til ham.

Noget, som imidlertid er endnu mere bemærkelsesværdigt er, at Oase-bevægelsen, som ifølge vores klare overbevisning, bekender Bibelen som Guds ufejlbarlige ord, indbyder en af den svenske kirkes nuværende biskopper til at deltage. Det er ikke længe siden, at de alle stillede sig bag kirkemødets beslutning om at indføre en velsignelseshandling

for registrerede partnerskaber. Biskoppernes stillingtagen viser foragt og ligegyldighed over for Guds ord og ansvarsløshed i forhold til deres kald til at være hyrder for mennesker på vej mod evigheden. De fører mennesker vild i stedet for at formane dem til at bekende deres synd og vise dem hen til Kristus, som længes efter give dem syndsforladelse, oprejse dem og give kraft til et helligt liv.

Oase-bevægelsen påtager sig et meget stort ansvar, når man indbyder sådanne talere, som Bibelen advarer os imod og befaler os at holde os borte fra. Det signalerer, at det går an at have åndeligt fællesskab også med sådanne, som forleder mennesker til at leve videre i deres synd og gå fortabt. Det er farligt for os at lytte til dem. Det handler om menneskers evighed. Men det handler også om tydeligt at vise fornægterne, at de er på fejl vej og i kærlighed vise dem, at Jesus vil tage imod dem på ny."

MV

Melkisedeks forbillede på Kristus

34

Af Thomas Wind

Med hebræerbrevets syvende kapitel, som skal gennemgås i denne artikel, tages der for alvor fat på den undervisning af menigheden, som vi kan kalde "fast-føde-undervisningen". Forfatteren går videre, fra det han kalder "begynderundervisningen om Kristus" (6,1), for at de kan få næring til at vokse i tro og tålmodighed som Abraham (6,12ff.).

Kapitlet udfolder betydningen af, at Kristus er menighedens ypperstepræst. Denne udfoldelse viser, at det tidligere bud i loven om præstedømmet er svagt og nytteløst i henseende til at nå Guds mål. Men det, loven om præstedømmet i den gamle pagt ikke kunne, gjorde Jesus. Han har fremstillet sig som et vedvarende gyldigt syndoffer, der fører menigheden til troens mål. Centralt i kapitlet står derfor v. 18-19 og v. 26. Disse vers fremstår som en slags konklusioner.

Tænk efter et øjeblik! Hvor vanskeligt har det ikke været for disse troende, med jødiske rødder, opdragne til at sætte loven højt, at lade "det tidligere bud ophæves fordi det var svagt og nytteløst..." (v. 18)! Hvor radikal er ikke den tanke for dem og for os i dag, at Kristus er alt det, vi trænger til! (v. 26) Den menneskelige natur er fremmed for evangeliet og dets dybde. At Kristus virkelig skulle være alt, forekommer absurd for os.

Kapitlet har jeg valgt at inddеле som følger:

7,1-3: Præsentation af Melkisedek

7,4-18: Ophævelsen af den gamle pagts præsteskab

7,19-28: Jesus, den nye pagts ypperstepræst

7,1-3: En præsentation af Melkisedek

Melkisedek omtales som "denne Melkisedek" (v. 1). Han er kendt fra 1 Mos 14,18-19a og Sl 110,4. I Hebræerbrevet er han indtil nu omtalt kort i 5,6.10 samt 6,20. Han omtales i 7,1-3 med henblik på sit navn, der i sig rummer en titel. I dette tilfælde afspejler navnet sig i personens helt særlige tjeneste. Navnet "Melkisedek" betyder "konge" (hebr. mælæk) og "retfærd" (hebr. sadok). På hebraisk er personens identitet forbundet med hans navn. Melkisedek er det han hedder, nemlig en retfærdig konge. I tillæg siges at han var "præst for Gud den Højeste" (v. 1). Vi møder her et særligt forbillede på Guds søn, nemlig at han er både konge og præst. Disse to tjenester var normalt adskilte i den gamle pagt. I Kristus er de forenet i samme person.

I v. 2 erindres læserne om, hvem han var. Det var ham, Abraham gav tiende af et krigsbytte efter en krig, der omtales i 1 Mos 14. Det vigtige er, at Melkisedek er et billede på Guds søn.

Når hebræerne læser om Melkisedek i 1 Mos 14, præsenteres de ikke for en stamtavle. Melkisedek kommer brat ind i historien

uden angivelse af forældre og stamtavle. Det betyder ikke, at han var en overjordisk sagnskikkelse. Den gammeltestamentlige teksts ærinde er så tydeligt som muligt at vise hen til den nye pagts ypperstepræst, Kristus. Kristus er som Guds søn evig af væsen. Hans liv har et uophørligt livs kraft (v. 16). Ikke et liv der har almindelig jordisk herkomst. Det er det, v. 3 vil minde os om. Vi har en himmelsk ypperstepræst, som fortløbende og vedvarende har en tjeneste for Gud til gavn for alle troende.

Kristus forkyndes som en retfærdig konge ved hjælp af forbilledet. Det mødte vi allerede i 1,8-9. Han hersker over alle på retfærdig vis. Han er ren, i alt hvad han gør, og han styrer historien frem mod dens mål: Oprettelsen af det rige, hvor han skal herske synligt blandt sine frelste.

Melkisedek kom fra Salem. Det hebraiske "Shalom" betyder "fred". Byen, hvori han herskede, var sikkert det sted, David senere gjorde til hovedstad for sit kongerige: Jerusalem. Melkisedek lever i "fred" og rækker fred og retfærdighed til den, han træder i møde. Et af Jesu navne er ifølge Es 9,5 "fredsfyrste". Han hedder sådan og er sådan. Kristus er som de troendes himmelske præst deres fred med Gud. Han udgør din og min fred (jf. Ef 2,14). På den måde er han netop det, vi trænger til. Den retfærdighed og fred, Melkisedek kom med, var skrøbelig, ligesom al vor fred og retfærdighed er skrøbelig og uholdbar. Men Kristus bringer intet skrøbeligt og uholdbart. Han er kommet med en evig virkelighed af retfærdighed og fred.

7,4-18: Ophævelsen af den gamle pagts præsteskab

Læg mærke til v. 4! Det er forfatterens ønske, at vi skal se, hvor stor Melkisedek er. Gennem opdagelsen af hans storhed, vil vi se Kristi storhed. Ja, evangeliet vil blive stort for os, hvis vi giver agt på de evangeliske forbilleder, vi har i GT. Lad os ikke se på os selv for dér at opdage evangeliet, men lad os følge dette eksempel. Lad os se i Guds ord, følge det, takke for det og tro ordet om Jesus. Hos mig selv ser jeg meget livløs kristendom. Men det er kun hos mig selv! I Jesus Kristus er liv, fred og retfærdighed – altid. "Se dog hvor stor han er.."

Den gamle pagts bud om præsteskab og dets ofringer førte ikke til Guds mål. Det levitiske præsteskab var en midlertidig ordning, kun gyldig indtil tiden for den evige ordnings indførelse. Der er to ting i teksten, der viser, at Gud allerede i Melkisedek viser os dette:

Tiendeordningen

For det første minder forfatteren om, at Abraham gav Melkisedek tiende af det bedste krigsbytte (v. 4). Abraham står som stamfader. Også som stamfader for den senere Levi stamme og for de af denne stamme, der blev præster. Når en levitisk præst i overensstemmelse med loven (4 Mos 18,21ff.) modtog tiende, var det en understregning af hans autoritet som præst. Han havde en højere tjeneste end sine brødre. Den autoritet skulle bruges til at tjene, og den viste sig i lydig hengivenhed for brødrene. Men når Abraham giver tiende til Melkisedek, stiller han sig under hans autoritet. Han bøjer sig for den højere præst, idet han indser, at her står han overfor den Højestes præst. Gud viser os, at i Abraham har alle levitiske præster bøjet sig og undergivet sig en tjeneste for Melkisedek. De har frivilligt lagt sig ind under hans myndighed. Den myndighed og autoritet som indebærer retfærdighed og fred.

Sådan har alle troende (Abrahams efterkommere i åndelig forstand) bøjet sig under Kristi præsteskab, han som er kommet med retfærdighed og fred.

Det andet i teksten der peger på, at den gamle pagts bud om præsteskab var midlertidig og ikke førte til målet, er omtalen af, at Melkisedek har velsignet Abraham. 1 Mos 14 fortæller, at Melkisedek kom ud fra sin by og velsignede Abraham, som sikkert var meget træt efter krigen mod Kedorlaomer og hans fæller. Utvetydigt siges der, at velsignelsen sætter Melkisedek, som den der velsigner, op som den stærkere i forhold til Abraham. Den ringe kan ikke velsigne den stærkere. Der er kun en velsignelse: Den der kommer fra Gud. Vil Gud ikke velsigne, er der ingen velsignelse. Kun forbandelse! Og så gør det samme sig gældende med velsignelsen som med tienden. Da Abraham handler

og giver tiende, er han repræsentant for alle senere levitpræster og da Melkisedek velsigner Abraham, repræsenterer Abraham alle senere levitpræster. De er i Abraham som de ringe. Melkisedek kommer fra Salem som den stærke, myndige og handler mod Abraham ganske overraskende og for Abraham uforberedt. Læg mærke til v. 10: Melkisedek gik Abraham i møde. Forstår du, hvad det skal sige os om den nye pagts ypperstepræst, Kristus? Han kommer sine venner, trætte som de kan være, i møde med velsignelse. Ganske ufortjent og overraskende. Sådan er evangeliet. Sådan er Jesus. Vi kan stå i synd til halsen. Nedbrudte og ulykkelige. Så kan Jesus stå der. Lyse fred og velsignelse over os. Vi kom ikke ham i møde. Han kom os i møde. Vi kom ikke til ham med rene hænder, men han lagde sine rene og sårede hænder over mine syndige og dækkede dem.

Vi ser altså, at såvel 1 Mos 14 som Sl 110 rører ved det forhold, at der skulle komme en anden præst. GT taler selv om, at der skal komme en ypperstepræst, som ikke er præst på Arons vis, men på Melkisedeks vis (Sl 110,4). Der sker altså en forandring af præstedømmet i den gamle pagt, ja en ophævelse (v. 18). Grundlaget for loven er præstedømmet, siger v. 11. Dette grundlag er nu taget bort. Dermed falder hele loven som grundlag for pagten mellem Gud og folket.

Men teksten nævner et forhold mere, som viser at Melkisedek har forbilledekarakter. Kristus skulle som nævnt være ypperstepræst på Melkisedeks vis. Men Kristus stammede ikke fra Levi. Han stammede som bekendt fra Juda (v. 14). Det er for mennesker utænkeligt med en præst fra Juda stamme. Loven befaler ikke at indsætte folk fra Juda som præster. Bemærk her udtrykket i v. 14: "Moses har ikke sagt noget om præster fra den stamme". Moses er her forstået som lovens mand. Men Kristi tjeneste som ypperstepræst er netop større end Moses' tjeneste (jf. 3,3ff.). Gud har suspenderet loven og sat evangeliet i stedet som grundlag for samfund med sig. Det viser han så bl.a. ved, at Kristus slet ikke er fra lovens prætestamme. Jesus kommer med en virkelighed, som ligger helt på tværs af lovens virkelighed, og lykkeligt det menneske, der bygger på den virkelighed.

7,19-28: Jesus – den nye pagts ypperstepræst

Når det gælder dette afsnit vil vi koncentrere os om to forhold. Det første, vi skal standse for, er det forhold, at Kristi tjeneste som ypperstepræst på Melkisedeks vis indebærer en bedre pagt.

Det andet, jeg vil pege på, er følgen af den bedre pagt.

En bedre pagt

Udtrykket forekommer i 7,22. I v. 19 ser vi, at ordet "bedre" forekommer. Der tales om et bedre håb. Sagen med et bedre håb er, at det bringer os nær Gud.

Hvad gør den nye pagt bedre end den gamle? Jo, det har noget at gøre med pagtens fundament. Ordet pagt betyder "aftale". Forud for pagten går en slags forhandling. Der stilles nogle betingelser og gives tilsvarende løfter fra modparten om at overholde betingelserne. Efter forhandlingerne laves en aftale. En pagt. I den gamle pagt stod folket som den ene part, Gud som den anden. De to parter indgik en aftale, der havde med deres indbyrdes fællesskab at gøre. Gud stillede betingelser, og folket gav løfter om at overholde disse. Disse betingelser og løfter var grundlag for pagten (aftalen). Men Israels folks historie viste igen og igen at pagten blev brudt – af folket. De syndede og brød fællesskabet med Gud.

Også i den nye (bedre) pagt, er der tale om betingelser og løfter. Gud stiller betingelserne, men Guds søn afgiver løfter, der honorerer Guds betingelser fuldt ud. Vi ser det i teksten især fra v. 26-28. Kristus er ikke som de levitiske præster, der dybest set i hjertet var som deres brødre, nemlig pagtsbrydere. Guds søn var og er en hellig præst. Uden personlig skyld og ren fra fødslen. Han opfyldte loven i folkets sted. Den nye pagt er bedre, fordi den er en aftale mellem Gud Fader og Gud Søn. Gud stiller lovens krav til sin Søn, og Sønnen opfylder kravene. Det gør den nye pagt fuldkommen.

Dertil kommer, at Kristus er den nye pagts garant (v. 22).

Det forhold, at Kristus er aftalens garant, ses i, at Gud har svoret (v. 21). Når Gud aflægger ed, påkalder han sig selv. Han sætter så at sige sig selv ind som garant for sit ords gyldighed.

Thomas Wind f. 1962

Cand. theol. 1990. Lærer på LMH.

Ordene står og falder med ham. Den guddommelige ed udelukker, at Gud lyver (jf. 6,17-18).

At være kristen er at leve i den bedre pagt. At leve der hvor mit Gudsforhold hviler på Kristus. At tro er at regne med, at min frelsessag beror på et forhold mellem Gud og Jesus. Hvis Gud tilbagekalder Kristus som ypperstepræst, er den nye pagt brudt sammen, forsoningen tømt for indhold, troen gjort indholdsløs og du og jeg fortabte. Hvis Kristus forlader den himmelske helligdom og ikke længere bærer soningsblodet frem for den hellige Gud, er det ude med mig.

Men der er også noget andet, der kan sætte et menneske udenfor forsoningens virkelighed: Dette at holde sig borte fra Jesus.

V. 25 svarer på spørgsmålet: Hvem kommer den nye pagts virkelighed til at være gældende for? Svaret er: Den der kommer til Gud ved ham (Kristus).

En følge af den nye pagt, aftalen mellem Gud Fader og Gud Søn, er, at han helt og fuldt kan frelse dem, der kommer til Gud ved ham. Der er altså en nødvendig "kommen til Gud". Hvem kommer til Gud? Det gør den, som trænger til Jesus. Jf. udtrykket i v. 26: "En sådan ypperstepræst trængte vi til". Ingen får del

i den nye pagts indhold, syndernes forladelse, uden at trænge til det. At trænge til syndernes forladelse rummer det at være i nød. Den hjælpeløse og trængende har behov for frelse og går til den eneste, der kan give ham den.

Bemærk her at den frelse, Jesus virkelig gør på den, der kommer, kaldes "hel og fuld". Måske rører vi med disse to udtryk netop ved modsætningen til loven. Loven blev også beskrevet med to udtryk: "svagt og nytteløs" (v. 18). Modsætningen er ikke "stærk" og "effektiv", men hel og fuld frelse.

Loven er svag og nytteløs. Den giver ikke et menneske kraft til effektivt at stå fast på sine løfter til Gud. Mange af os har gjort den erfaring, at det afsæt, loven gav, til hellighed ikke holdt. Der var ikke helhed og fylde i det.

Vi trænger til noget helt og fuldkomment, og til at sjælen kan hvile i det. Det har Gud givet os mulighed for at få, når vi kommer til Kristus, som vi er.

Nadveren

Det er med nadveren, som det er med evangeliets forkyndelse og dåben: den er ikke kun en kirkelig skik, men først og fremmest en guddommelig ordning. Jesus har nemlig indstiftet nadveren, og befalet, at vi fejrer den i kirken, indtil hans genkomst:

"Ligeså tog han også bægeret efter måltidet og sagde: 'Dette bæger er den nye pagt ved mit blod; gør dette, hver gang I drikker det, til ihukommelse af mig!' For hver gang I spiser dette brød og drikker bægeret, forkynnder I Herrens død, indtil han kommer" (1 Kor 11,25-26).

Forskellige opfattelser

Ligesom man i den "globale kristenhed" opfatter dåben forskelligt, er der også flere forskellige opfattelser af, hvad nadver er.

Jeg vil her forsøge at skitsere disse opfattelser kort i tre hovedgrupper:

1) Man mener, at det kun er Kristi legeme og blod, der er til stede i nadveren. Dermed påstår man, at brød og vin forvandles til henholdsvis Kristi legeme og blod. Denne opfattelse bliver da også kaldt for forvandlingslæren, og har sin oprindelse fra et katolsk kirkemøde i 1215. Altså: når præsten bøjer sine knæ, løfter brød og vin, mens altertjeneren ringer med en lille klokke, vil

brød og vin på mirakuløs vis blive forvandlet til Kristi legeme og blod, idet præsten udtaler: "Dette er Kristi legeme!" og "Dette er Kristi blod!" Man mener tillige, at i og med at denne forvandling sker, ofrer Kristus sig igen under præstens hænder. Der bliver således tale om en ublodig gentagelse af det første offer, som gennem forvandlingen formidles til menighedens velsignelse.

2) Man påstår, at i nadveren findes kun brød og vin. Dermed bliver brødet og vinen kun symboler på Kristi legeme og blod, som ikke er nærværende. Det er nok mest den reformerte del af kristenheden, der repræsenterer denne opfattelse.

3) Man tror på, at i nadveren findes både brød, vin og Kristi legeme og blod. Dermed tror man, at Kristi legeme og blod modtages gennem brødet og vinen, når man modtager nadveren. Dette er den lutherske kirkes lære, og det er, hvad der kommer til udtryk i Luthers lille Katekismus:

"Hvad er alterets sakramente? Det er vor Herres Jesu Kristi sande legeme og blod under brødet og vinen, og det er indstiftet af Kristus selv for os kristne at spise og drikke.."

Og i Den Augsburgske Bekendelse art. 10: "Om Herrens nadver lærer de, at Kristi legeme og blod er virkeligt til stede og uddeles til dem, der nyder nadveren; og de misbilliger dem, der lærer anderledes."

Når det hedder, at Kristi legeme og blod "virkeligt er til stede," betyder det, at der ikke er tale om noget tilsyneladende, men at legemet og blodet virkeligt er nærværende og uddeles sammen med brødet og vinen.

De forskellige opfattelser og Skriften

Nu kan man så spørge, hvilken af disse tre opfattelser af nadveren, der er grundlagt i skriften. Og svaret er:

1) Den katolske forvandlingslære er udelukket, fordi skriften taler om, at brødet og vinen er nærværende, også efter indvielsen:

"Den, der spiser Herrens brød eller drikker hans bæger på en uværdig måde, forsynder sig derfor imod Herrens legeme og blod." (1 Kor 11,27).

Den katolske indvending, at det brød, man ser, kun tilsyneladende er brød, men i virkeligheden er Kristi legeme, stemmer ikke overens med Paulus' ord fra 1 Kor 11,27. Her taler han nemlig ikke om noget, der kun ligner brød, men om noget der reelt er brød. Jf. også:

"Velsignelsens bæger, som vi velsigner, er det ikke fællesskab med Kristi blod? Brødet, som vi bryder, er det ikke fællesskab med Kristi legeme?" (1 Kor 10,16).

Og: "Enhver skal prøve sig selv, og så spise af brødet og drikke af bægeret." (1 Kor 11,28).

Derfor: Hvis man kan ændre skriftens ord om brød til "skinbrød," kan det lade sig gøre at ændre alt, hvad skriften taler om, til noget der kun er tilsyneladende.

2) Den reformerte lære om at Kristi legeme og blod ikke er fysisk tilstede i nadveren, er også udelukket. Skriften siger nemlig, at legemet og blodet er nærværende, ikke kun for troen, men reelt også eksisterende i nadvergæstens mund. Med ord som "tag" og "spis" formaner Jesus os til at spise med munden, og det som spises, siger Jesus, er hans legeme og blod:

"Mens de spiste, tog Jesus et brød, velsignede og brød det, gav sine disciple det og sagde: 'Tag det og spis det; dette er mit legeme.' Og han tog et bæger, takkede, gav dem det og sagde: 'Drik alle heraf; dette er mit blod, pagtens blod, som udgydes for

mange til syndernes forladelse'." (Matt 26,26-28).

Vi kan altså ikke påstå, at legemet og blodet kun er til stede for troen. Jesus siger så tydeligt, som det overhovedet kan siges, at det også er reelt og fysisk til stede. Selvfølgelig indeholder disse indstiftelsesord, om at blodet er udgydt for mange til syndernes forladelse, en formaning til at tro, eller om man vil: til åndeligt at spise, men der formaner først og fremmest til at spise og drikke med munden.

Dette betyder, at når vi med munden modtager Kristi legeme og blod, skal vi tro, at vi er forsonede med Gud, og at vi ejer syndernes forladelse pga. legemet og blodet, som vi har modtaget med munden, og som er udgydt for os.

3) Den lutherske lære om nadveren er Skriftens lære. Den fjerner nemlig ikke brødet og vinen fra nadveren, som den katolske lære gør det. Den fjerner heller ikke legemet og blodet, som den reformerte lære gør det. Endelig lægger den heller ikke noget til, som f.eks. påstanden om at enhver nadverhandling er en ny gentagelse af det offer, Kristus bragte på Golgata.

Med andre ord: den lutherske lære holder sig til de klare indstiftelsesord fra Jesus, og derfor regner den med, at både brødet og Kristi legeme er til stede i nadveren. Dette er jo, hvad Jesus selv siger (Matt 26,26-27). Her spørges der ikke efter, om det er fatteligt for fornuften. Der siges kun, at Kristi legeme reelt er til stede i brødet. Og troen skulle kunne gribe dette, idet troen klynger sig til, at Guds ord skaber, hvad det nævner. Når ordet siger: "Der blive lys!", så ved troen, at der bliver lys. Troen ved, at sådan har Gud skabt lige fra verdens begyndelse, og sådan vil Gud blive ved at skabe og opretholde sit skaberværk: ordet vil tale og ordet vil skabe og opretholde, hvad det nævner. Derfor ved troen også, at når Guds mægtigt virkende ord siger, at dette brød er Kristi legeme, så er det reelt Kristi legeme. Intet kan være mere sikkert end dette, for Guds ord siger jo, at sådan er det.

Endvidere må vi konstatere, at Jesus i Matt 26,26-27 taler klart og enkelt. Og han tilføjer ikke nogen forklaring til det, han siger. Det betyder, at vi må gå ud fra, at hans ord skal forstås, som de bliver sagt. Der er ikke noget billedligt eller overført i dem. Han siger tingene sådan, som han ønsker vi skal høre dem

og forstå dem. Jesus mener altså, at det er hans legeme, han rækker frem, når han rækker brødet frem og siger: "Dette er mit legeme!", og egentlig gør han vel ikke andet, end vi så ofte gør i daglig omgang med hinanden. Når barnet kommer tørstig ind fra leg i haven, og beder om et glas vand, rækker vi *glaset* frem, og siger: "Her er vand!" Sådan flytter man fokus derhen, man ønsker det skal være. Og det er, hvad Jesus gør. Han flytter vores opmærksomhed bort fra brødet, så vi fokuserer på hans legeme, der er udgydt til syndernes forladelse.

Og som glasset og vandet er to forskellige ting, når de rækkes til det tørstige barn, sådan er brødet og Kristi legeme to forskellige ting i nadveren. Men det, der gør nadveren til noget særligt, er, at brødet og legemet – pga. Jesus ord – forenes i nadveren. Og pga. denne enhed siger vi om brødet, der rækkes frem: "Dette er Kristi legeme!" Den lutherske lære fornægter altså ikke brødets tilstedeværelse i nadveren, men der nævnes kun det, man ønsker at sætte fokus på: nemlig Kristi legeme og blod.

Nadverens gave

Lad os nu til sidst rette fokus mod legemet og blodet, som Kristus rækker os til syndernes forladelse. Tænk at dine og mine synder – selv de største og tungeste – har mistet deres magt til at fordømme os. Alt sammen pga. Kristi legeme og blod. Tænk på, at selv når du er faldet dybest og er allermost skuffet over dig selv, og dine kære græder, fordi du har svigtet dem; selv i den situation er du under nåden og fuldkommen retfærdig i Kristi blod, som renser fra al synd. Har vi modtaget blodet, der rækkes os til syndernes forladelse, falder vi ikke ud af nåden, når vi falder i synd. Gud ser os derimod i en tilstand af fuldkommen retfærdighed og syndfrihed. Vi har jo blodet til syndernes forladelse, og vi kan fortsætte med at modtage det til syndernes forladelse!

Denne tilstand af konstant syndfrihed kan være vanskelig at tro for en synder. Vores handlinger svinger jo mellem gode og onde handlinger. Men vi skal øve os i at se på, at Kristi handlinger ikke svinger eller forandres. Og når Kristus har udgydt sit blod til syndernes forladelse, og vi har taget imod det, da ejer vi syndernes forladelse.

Som sakramente er nadveren et synligt tegn på en usynlig virkelighed. Derfor: Næste gang du knæler ved nadverbordet, nedtrykt og bøjet fordi din synd tynger samvittigheden, skal du spise og drikke legemet og blodet, der er givet til sådanne som dig, nemlig syndere. Og så skal du rejse dig med frimodighed og gå glad – og gerne smilende fra nadverbordet. Du har jo fået Jesu legeme og blod til syndernes forladelse. Glæd dig: Gud ser dig som ren og syndfri. Gud har jo givet dig sin søn. Gud velsigne dig, kære frelste, frigivne og tilgivne synder!

Det var så den sidste troslæreartikel i den serie, som redaktionen har bedt mig om. Man vil altid kunne drøfte, hvilket indhold og hvilken vinkel sådan en serie skal have. Jeg har valgt at begynde fra begyndelsen: skrive om ordet, dernæst om Gud Fader, Gud Søn osv. At jeg så ikke er nået til vejs ende, og ikke har behandlet tredje artikel i trosbekendelsen, de sidste ting og emner inden for det kristne liv, er kun naturligt. Man kan ikke have alt med i en relativ kort artikelserie.

Jeg har været glad for at skrive artiklerne, og jeg håber, at en og anden har været glade for at læse dem.

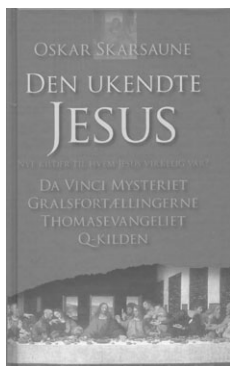
Johnny Søndberg-Madsen f. 1953

Cand.theol. 1986

Sognepræst i Torslev og

Østervrå, Vendsyssel

Den ukendte Jesus

Nye kilder til hvem Jesus virkelig var?

Oskar Skarsaune
Fokal, i samarbejde med
LogosMedia 2006
283 sider, 149,95 kr.

De sidste 10 år er der udkommet flere bøger, der stiller spørgsmålstegn ved kirkens "autoriserede" billede af Jesus. De fleste med begrænset folkelig gennemslagskraft. Men det, som de andre ikke formåede, det gjorde Dan Brown. *Da Vinci Mysteriet* spredte sig som en skovbrand en tør og varm sommer ud over det meste af verden. Med millioner af solgte eksemplarer på over 40 sprog efterfulgt af en stort opslået Hollywood-produktion spredte konspirationshysteriet sig.

I kølvandet på "Mysteriet" blev der udgivet hyldemeter af bøger, som gik i kødet på denne verdenssucces. Deriblandt *Den ukendte Jesus* af den norske professor i kirkehistorie Oskar Skarsaune.

Kirken og Det Nye Testamente tegner ét billede af Jesus. *Da Vinci Mysteriet* og de andre bøger tegner hver for sig et andet billede af hvem, Jesus egentlig var. Billeder af Jesus, der til dels udelukker hinanden. Så spørgsmålet melder sig: Hvem var Jesus – egentlig?

Det er det spørgsmål, Oskar Skarsaune ønsker at undersøge. Som fagperson går Skarsaune systematisk til værks. Alle tilgængelige kilder om Jesus gennemgås efter moderne videnskabelige metoder, for at vurdere, hvilke der er mest troværdige.

På de godt 280 letlæste og ofte underholdende sider, viser Oskar Skarsaune ikke kun, at Dan Browns bestseller ikke er andet end en spændingsroman uden

nogen form for videnskabeligt belæg for sine mange påstande. Han skærer også helt ind til benet af de forskellige bagvedliggende kilder og teorier. Skarsaune kommer omkring spørgsmålene om den hellige grals identitet, Maria Magdalenes position i discipelflokken, udvælgelsen af de kanoniske bøger, Q-kilden, Thomas-evangeliet og påstandene om, at Jesus ikke døde på korset, men i virkeligheden enten rejste til Europa med sin familie eller endte sine dage i Indien som budhistisk munk.

Det gør han både grundigt, godt og ikke mindst super spændende, så man bagefter sidder med en fornemmelse af, at det virkelige mysterium er, hvordan de forskellige teorier dog har kunnet slå så kraftigt igennem.

Den ukendte Jesus slår med videnskabelige syvtommersøm fast, at de mest troværdige kilder til, hvem Jesus var, er skrifterne i Det Nye Testamente! Tilmed er den skrevet, så ikke bare teologer forstår den – med undtagelse af ét kapitel, hvilket Skarsaune dog også selv gør opmærksom på.

For den meget interesserede er der desuden til hvert kapitel en uddybende litteraturliste.

Til alle, der enten hos sig selv eller hos andre møder spørgsmålet om, hvem Jesus egentlig var: Læs *Den ukendte Jesus*. Den får i hvert fald mine varmeste anbefalinger med på vejen.

Ved evangeliets kraft Evangelisationens udfordringer i bibelsk lys

Mikkel Vigilius

Luthersk Missionsforenings
Bibelskoles Elevforening 2005
238 sider, 178 kr.

Ved evangeliets kraft er en letlæst bog om, hvordan evangeliet viderebringes til andre mennesker af os som enkeltperson og som menighed. Forfatteren ønsker, som det også fremgår af undertitlen, at se på, hvad Bibelen siger, men også hvad vi kan lære af kirkehistorien, når det drejer sig om dette emne.

Bogen er befriende læsning! Den slår fast, at det er Guds ord, der alene rummer kraften til at omvende og skabe tro hos det enkelte menneske. Vi er således blot kaldet til at bringe vores ikke-kristne medmennesker i kontakt med evangeliet. Vi hverken kan eller skal gøre mere. Ansvar er Guds. Men evangeliets kraft skal også slippes løs i vores egne liv. Kun ved selv at høre og leve i evangeliet får vi kraft til at vidne.

Forfatteren skriver med en evighedsalvor om frelse og fortabelse, som man ellers sjældent møder. Bogen vil ikke blot tale om vækkelse men også til vækkelse.

Det er magtpåliggende for forfatteren at lov og evangelium får lov at præge al evangelisation. Kun der, hvor den ikke-kristne møder Guds ord til dom og til trøst, får mennesket et virkeligt møde

med Gud. Dejligt og tiltrængt at høre!

Bogen formår at give gode praktiske råd uden at blive en drejebog, idet den vægtlægger friheden til at være og vidne, som den man er. Forfatteren åbner også op for en spændende og nødvendig diskussion om, hvordan vores menigheder igen bliver missionerende menigheder. Hvori forfatterens forslag består, skal ikke afsløres her.

Forfatteren demonstrerer en stor viden og formår at krydre sin behandling med interessante kirkehistoriske eksempler.

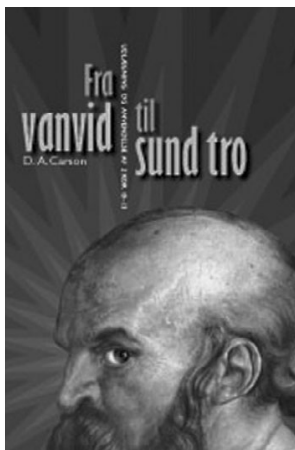
Når det er sagt, er det også på sin plads at påpege bogens fejl og mangler.

1. Bogen skæmmes af manglende redaktionelt arbejde. Forfatteren får alt for frie tøjler til at kommentere forskellige vanskelige emner i forbifarten uden at argumentere synderligt for sine synspunkter. Desuden er der flere kapitler til sidst, som giver et fint kirkehistorisk rids,

men hvorfor de er der, eller hvad man skal uddrage af dem, overlades til læseren selv. Det er altså ikke særlig smart, da de historiske rids berører nogle vanskelige emner, der kræver en nuanceret kommentering. Endelig er kildehenvisningerne kritisable. Er der gengivet et citat af Rosenius, angives der ingen henvisning til hvilken udgivelse, bind eller side, der er tale om.

2. Bogen er desværre præget af foregående års interne stridigheder i LM. Til tider virker bogen derfor også mere interesseret i at være LMsk end bibelsk nuanceret. Det gør sig særligt gældende i spørgsmålet om kontekstualisering, hvor forfatteren, efter undertegnedes mening, ikke helt vover at fastholde den spænding og nuancering Bibelen har i behandlingen af dette emne.

Alt i alt en læseværdig og lærerig bog med nogle skævheder og mangler. Bogen må siges at have interesse for enhver, som ønsker at nå ikke-kristne med evangeliet, hvad enten det er som enkeltperson eller som menighed.

Fra vanvid til sund tro

Udlægning og anvendelse af 2 Kor 10-13

D.A. Carson

LogosMedia 2006

208 sider, 228 kr.

Bogen er en grundig gennemgang af 2 Kor 10-13. Det er ikke nogen kedelig og verdensfjern gennemgang af teksten. Man kan virkelig mærke, at Carson har noget, han vil sige ind i vor tids kristenhed. Et budskab, som naturligvis først og fremmest har Amerikas brogede kristenhed som baggrund, men som også har noget at sige os i Danmark. Han aktualiserer Paulus' budskab ind i vor tid.

Carson siger det selv således: *"Vi befinder os i stigende grad her i Vesten i en situation, hvor ydmyghed opfattes som et tegn på svaghed, hvor sagtnodighed regnes for en last og ikke en dyd, hvor skallen er vigtigere end substansen, hvor lederskab, endog i kirken, ofte har mere at gøre med politik, personlig dynamik og popularitet eller med struktur og hierarki end med åndelig modenhed og ligedannethed med Jesus Kristus; hvor budgetteth anses for en vigtigere indikator for kirke-*

lig succes end en vægtlæggen på bøn, hvor løsagtig snak om åndelige erfaringer umiddelbart finder tilslutning, selv når den snak er iblandet et slet skjult hovmod, som hverken kender til ydmyghed eller tårer. For kristne, der ønsker at forstå og vende sig fra disse onder, taler 2 Kor. 10-13 med en sjælden kraft og lidenskab" (s. 9).

Det gjorde et stærkt indtryk på mig at se, hvordan Carson fik frem, hvordan Paulus svarede på de falske læreres praleri af åndelige åbenbaringer og sejrige erfaringer. I stedet for at overgå dem i praleri og fantastiske oplevelser 'praler' Paulus af sine ydmygende åndelige erfaringer, jfr. 2 Kor 11,30: "Hvis jeg skal være stolt, vil jeg være stolt af min magtesløshed."

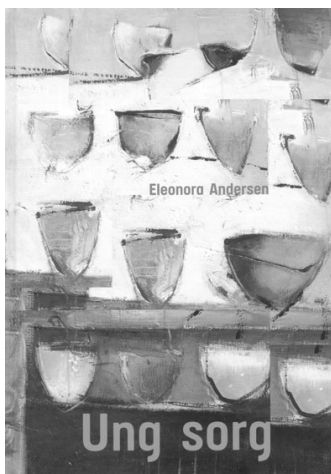
I forbindelse med 2 Kor 12,6b, hvor der står: "... ingen skal gøre sig højere tanker om mig end dem, han får ved at se eller høre mig", siger Carson bl.a., med tydelig adresse til visse karismatiske grupperingers bedømmelse af sand åndelighed: *"Paulus [ønsker] ikke, at hans omdømme skal bygge på ukontrollerbare påstande, henvisninger til ekstatiske og overnaturlige syner... Uanset, hvor spektakulære ting, man gør krav på, uanset hvor esoterisk et*

syn man hævder at have haft, kan ingen af disse ting erstatte adfærd og tale som mere pålidelige indikatorer af, hvor nært et menneske følger Kristus" (s. 163).

Det, som Carson får frem, er at Paulus' måde at være stolt på, nemlig af sin magtesløshed, var i stærk modstrid med datidens hedenske tankegang. Og selv om vækkelsernes forståelse af den kristne ydmyghed stadig øver sin indflydelse iblandt os, blev det alligevel til personlig selvransagelse: Når det bliver konkret, hvad magtesløshed er, hvor ydmyg Paulus i virkeligheden er; alle disse argumenter han kunne, men undlader at bruge for at sætte modstanderne på plads og imponere korintherne, som havde mistet respekten for ham, så kan jeg mærke protesten i mig, for jeg vil også gerne ses og hyldes...

Til sidst en perle: *"Det mål, Paulus ønskede sig, var udfrielse fra tornen, og han gik uden videre ud fra, at midlet ville være tornens fjernelse. Men Gud ... befriede ham fra tornen, ikke ved at fjerne den, men ved at give mere nåde, tilstrækkelig nåde"* (s. 169).

En ransagende bog om kristent lederskab og om sand kristen ydmyghed.

Ung sorg

Eleonora Andersen

Credo Forlag 2006

218 sider, 230 kr.

I marts udkom bogen *Ung sorg* på Credo Forlag. Den er skrevet af Eleonora S. Andersen, teolog og familierapeut, og den bygger på hendes erfaringer fra utallige samtaler med unge i krise.

Ung sorg er skrevet til og om unge, "– til dig, der mærker, at det gør ondt", som forlaget skriver på bagsiden. Og den rammer sin målgruppe. Under læsning af bogen fornemmer man tydeligt, hvordan forfatteren brænder for at støtte op om og hjælpe unge i krise. Men bogen er også til den – unge eller lidt ældre – hvis nære venner, klasse- eller arbejds-kammerater kæmper med svære ting, og som gerne vil lytte og hjælpe midt i det svære.

Hensigten med bogen er, at opmun- tre læseren til at tage sorgkampen op i stedet for at give op eller flygte, hvilket vi ellers ofte er tilbøjelige til. Den vil opmun- tre til at åbne op, erkende og arbejde sig på vej gennem det smertelige frem mod

heling. For sorgkampen er vigtig for at "komme til at leve rigtigt i stedet for bare at eksistere" (s. 9).

Ung sorg omhandler ikke kun sorg i forbindelse med dødbringende sygdom, ulykker eller pludselige dødsfald. Eleonora Andersens sorgbegreb indbefatter alt det, der kan tynge og gøre ondt, når man er ung: selvværd, selvmord og selvdestruktiv adfærd såsom spiseforstyrrelser og "cutter-mentalitet"; forholdet til familien; svære følelser som vrede, skam og skyld; psykisk sygdom og depression; skilsmisse; kærlighed og seksualitet; incest; voldtægt og mobning. Alle disse aspekter af ung sorg behandles grundigt og dygtigt i bogen, hele tiden henvendt direkte til den knuste unge læser, hvis verden er væltet. Igen og igen indgydes anerkendelse, kampgejst, håb og tro på, at sorgarbejdet kan lykkes, sårene heles og livsglæden genfindes. Og vejen, der

anvises, er samtale, omsorg for sig selv samt at kæmpe og tage ansvar for eget liv med solid støtte fra nære venner, for- trolige voksne og/eller terapeuter.

Udover at det kristne budskab er en integreret del af samtlige kapitler, skriver forfatteren i bogens centrale del et dejligt kapitel om Jesus, korset og den tomme grav og dets betydning for mennesker i sorg. Udover at skænke os frelse og frihed, så "ved Han (Jesus), hvad desperat sult og tørst efter kærlighed kan gøre ved et menneske og dets relationer ... Han har "med-lidenhed med vore svagheder". Han lider med. Han bærer med." (s. 94).

Bogens inddeling i emner lægger op til at kunne læses i små bidder efter behov. Sproget er koncentreret, velovervejet og meget præcist, og specielt beskrivelserne af indestængte følelser, tanker og mavefornemmelser rammer plet. Derudover bruges mange gode eksempler fortrinsvis fra anden litteratur om emnet.

Ung sorg er en utroligt god bog, der giver læseren stort udbytte og kærligt opmuntrer til konstruktivt sorgarbejde for et mere helt liv. Jeg kan meget varmt anbefale den både til unge, men også til alle os andre, der i hverdagen møder de unge gennem arbejde, familie eller kristent ungdomsarbejde. Og måske "vi andre" finder et og andet, vi selv kan bruge!!

Kristen på en ny måde En historie om to venner på rejse i ukendt land

Brian McLaren

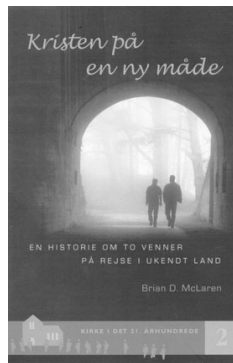
Boedal 2006

240 sider, 228 kr.

Brian McLaren er en af de centrale personer i Emergent Church-bevægelsen i USA. Emergent Church er et forsøg på at tilpasse evangelikal kristentro til den postmoderne verden. Og denne tilpasning handler om meget mere end forandrede former, musikstil og søgervenlighed. Den handler om at tænke den kristne tro og de evangelikale kirkers praksis helt fra bunden. Derfor er der meget mere teologi i denne bog end i mange moderniseringsbøger, jeg har læst de senere år. Og det er ærlig talt lidt af en befrielse. Emergent Church er en af de helt store bevægelser i den evangelikale verden, og der er ingen tvivl om, at den slår på nogle strenge, som vil vække genklang hos en del. Ikke mindst yngre veluddannede, som har det svært med kultur og forkyndelsesmæssige betoning hos os i de traditionelle missionsbevægelser. Derfor er der grund til at ofre bogen seriøs opmærksomhed.

Litterær genre: Litterært set er bogen lidt vanskelig at få greb om. Den ligger mellem fiktion og saglitteratur.

Det meste af bogen er en slags roman om præsten Dan og gymnasielæreren Neo og deres opdagelsesrejse ind i det

postmoderne. Og i den postmoderne måde at være kristen på. McLaren selv kan ikke uden videre identificeres med nogen af de to, selv om Neo tydeligt er bogens helt. Man går således fejl af pointen, hvis man kun læser den som hhv. skønlitteratur eller teologisk fagbog.

Formen skal signalere noget åbent og dialogisk og dermed fremlægge nye tanker uden at blive autoritær og påståelig.

Jeg må dog indrømme, at jeg bliver stjerneforvirret og synes den form er meget problematisk. For hvornår er der tale om at der fremlægges et seriøst argument, som forfatteren vil hæfte for, og hvornår er det leg og eksperimenter. McLaren bliver på denne måde som et stykke våd håndsæbe, man ikke rigtig kan få greb om. Gang på gang ender det i en cirkadrøftelse af nogle meget store og vanskelige teologiske spørgsmål (Bibels klarsk, synet på andre religioner, frelse-fortabelse mv.).

Dertil kommer nogle litterære greb, som

bliver tydeligere, jo længere man kommer frem i bogen. Dan beskrives – så længe han er en del af den traditionelle evangelikalisme – som ualmindelig naiv og uerfaren (s. 106), han bliver aggressiv i mødet med det nye (s. 109) og bange for at miste sit job (s. 114). Når forsoningen med Neos kristendomsforståelse kommer, indfinder genkendelsen, menneskeligheden og lettelsen sig også (s. 113 ff.). Samme mønster kan genkendes hos andre personer i bogen (s. 75, 100, 102, 150, 156, 186, 225). Neo derimod er et rummeligt, imødekommende og gavmildt menneske, som kun engang imellem kommer til at fejle i sin form (s. 127, 165, 201).

Jeg spørger mig selv, om dette manipulerende træk ikke er så tydeligt, at det vil blive genkendt af eftertænkssomme læsere.

Vigtige påmindelser: Nu skal ret være ret og McLaren peger faktisk på nogle lærerige pointer undervejs.

Især er bogen gennemsyret af en vilje til at give mennesker – inkl. os selv - lov til at være undervejs i vores teologiske og menneskelige erkendelse. Og her mener jeg, at han rammer et ømt punkt i missionsbevægelser, som undertiden kan kræve en umoden og ugennemtnækt loyalitet af sine medlemmer. Og så kan missionsfolk blive fristet til at foregive afklaring i en række teologiske spørgsmål. En afklaring som kan give bagslag, fordi den ikke var født af overbevisning, men af gruppeloyalitet.

Jeg mener også, at han er værd at lytte til, når han – eller er det kun Neo? – langer ud efter evangelikale miljøers tendens til at isolere sig (s. 172), individualiseret fromhedsliv (s. 176), sprog, der skråsikkert kører på autopiloten (s. 157) og betoner gavmildhed, som et afgørende kristent kendetegn (s. 166). Det gælder også, når han genopliver en gammel pietistisk pointe om at lade Bibelen læse os (s. 93ff.). Så der er noget at lære af McLaren.

Problematiske teologi: Alligevel bliver min vurdering af bogen grundlæggende negativ.

For mig at se er den udtryk for en traditionel reduktionsapologetik i lidt – men kun lidt – ny form. I den triste tradition fra Schleiermacher og liberalteologien i 1900-tallet, håndterer den de vanskelige hjørner i det bibelske budskab ved at nedskrive skarpheden og gøre det hele overkommeligt og pænt. Det gælder bibelsynet, hvor jeg virkelig savner en åbenbaringsforståelse (s. 93ff.), og hvor han får gjort det reformatoriske "Skriften ALENE" til et moderne træk. I det hele taget bliver konfessionelle forskelle forklaret som en del af det moderne projekt (s. 77). Det gælder spørgsmålet om frelse og fortabelse, hvor meningen vist nok er, at smerten ved tanken om fortabelsen skal mildnes (s. 133ff.). Det grænser i øvrigt til selvforløsningsreligion, når McLaren i den forbindelse udlægger

forholdet mellem dette liv og det kommende: "På denne side af dødens port udvikler vi os til de mennesker, vi bliver på den anden side" (s. 140).

Når det gælder forholdet til andre religioner, mener han, at Jesus er eneste vej til frelse, men alligevel at det er bedre at have en hedensk religion end ikke at have nogen (s. 104ff., 120).

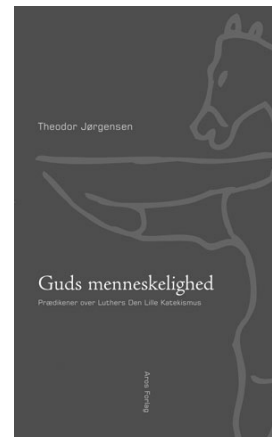
Det er i det hele taget svært at finde ud af, hvad McLaren mener, når han fx med 120 km i timen farer forbi et stort teologisk problem som "Open Theism" (s. 54-55). Vi der står på den såkaldt "moderne" position kan i hvert fald slet ikke føle os taget alvorligt. Mener han at vores argumentation er så overfladisk, at den kan skydes ned med softgun?

For kort at sammenfatte mit indtryk: Bogens faste holdepunkt er en meget firkantet forståelse af overgangen fra den "moderne" verden til den "post-moderne"; det vil sige fra rationalitetens, adskillelsens og analysens tidsalder til fortællingernes, intuitionens, autencitetens og åbenhedens.

Rigtig meget i denne bog står og falder med, om man køber den analyse. Og hvor stor autoritet man tillægger den.

Bogens forhold til de bibelske tekster er derimod mærkværdigt afslappet og sjusket. Som om de ikke vejer så tungt i den teologiske overvejelse.

Og de to forhold til sammen giver bogen sin afgørende skævhed.

Guds menneskelighed

Theodor Jørgensen

Aros Forlag 2006

222 sider, 268 kr

Af Ebbe Kaas

I løbet af 4 år med en gudstjeneste om måneden gennemgik tidl. professor Theodor Jørgensen Luthers lille katekismus. Han genoplivede dermed en tradition, som ophørte i 1800-tallet, med at have katekismusgudstjenester.

Forfatteren ønskede gennem disse gudstjenester at udbrede kendskabet til indholdet af den kristne tro. Han roser også Luther for at være jordnær og konkret i sin katekismus – samt for hvor holdbare forklaringerne er!!

Bogens titel svarer godt til de bærende elementer i forfatterens gennemgang. "Og så har Gud oven i købet skabt os i sit eget billede til at

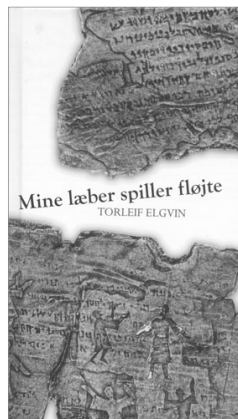
ligne ham" (s. 82). Dette aspekt, skabt i Guds billede og at vi mennesker, særlig igennem sproget, bærer denne gudsbilledlighed: "vor tale er gudsbilledlighed" (s. 22), fører efter min bedste opfattelse til en forståelse af Gud, som er menneskelig, jordnær, humanistisk og fjern fra Skriften. En gud som mennesket selv er herre over! Derfor bliver hele udlægningen af Luthers lille katekismus humanistisk og menneskeklog, men også uvedkommende og fjern, da den ikke beskriver et kendskab til Guds rige, men kun til mennesket.

Når mennesket ikke accepteres som en falden skabning, der er faldet i synd og bærer af skyld i forholdet til Gud, da bliver udlægningerne dennesidige og der er frit slag for at komme med løsninger som: "Vi må håbe, at Gud er nådig på dommens dag" (s. 57), "Men hvad så med Guds dom? Jeg tror på Guds barmhjertighed." (s. 42).

I gennemgangen af de 10 bud slår den humanistiske opfattelse klart igennem. Når den teocentriske opfattelse forlades, da bliver der formuleringer og betragtninger tilbage.

Ægteskabet begynder, når to flytter sammen (s. 47), om de er af samme køn er uproblematisk (s. 48). Djævelen er, når det onde tager magten (s. 76), kødet er et billede og ikke en aktuel virkelighed, som den enkelte bærer i sig.

Tja... bogen er desværre et eksempel på, hvad kristentro bliver, når Bibelen forlades, og vi selv skal finde på erstatninger.

Dødehavsrullerne. En aura af mystik omgiver 'Qumran-fundene', som de rettelig benævnes. Til mystikken bidrager i høj grad skrifternes omtumlede historie. Dels som antikke dokumenter, antikvitetshandlere jagede af profitmæssige grunde. Dels – især de seneste år – pga. deres indhold. Vi har hørt ikke så lidt om Da Vinci, Maria Magdalene, Judasevangeliet osv., og ikke mindst om kirken i skurkerollen som den, der angiveligt vil undertrykke sandheden.

Herom handler bogen ikke. Torleif Elgvin udvælger og fremlægger jødiske tekster, som er langt mere opbyggelige end de, der ellers er mest interesse om.

Bogens undertitel er "Jødiske bønner for Jesus." I Bibelen er der et tomrum mellem GT og NT på 200 år. Men i virkeligheden var der en rig jødisk litteratur i dette tidsrum. Lidt af denne, meget fromme, litteratur præsenteres vi for i nærværende bog. Kendte og ukendte tekster fra de

Mine læber spiller fløjte

Jødiske bønner for Jesus

Torleif Elgvin

Credo Forlag 2006

166 sider, 160 kr.

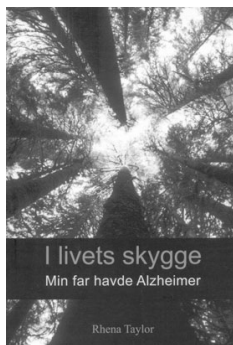
apokryfe skrifter og "pseudepigraphierne" – Tobits Bog, Siraks Bog, Enoksbøgerne, Makkabæerbøgerne, Salomos Salmer – og desuden løsere sammenstillede Qumrantekster, fx Takkesalmerne.

Teksternes overordnede budskaber er fromhed, forventning og lovprisning. De er sammenstillede i temaer, fx bønnesalmer, salmer der udtrykker tillid og længsel efter Gud, tekster om Herrens salvede og den kommende verden.

Alle salmerne præsenteres med en enkel kommentar, der udvides i en større, meget fyldig og læseværdig kommentarsamling bagest i bogen.

De fleste af salmerne er flot poesi, fyldt med skønhed og stærke metaforer. De kan læses som poesi og giver en sproglig og litterær oplevelse i sig selv (som det i øvrigt også gælder mange af GT's bøger). Men det er frem for alt en ægte 'fromhedsbog', som giver et overraskende tydeligt billede af jødisk bønsliv og forventning i den nærmeste tid for Jesus.

Stilmæssigt ligger teksterne nærmest Salmerne og profetbøgerne i GT, og for kristne, der værdsætter sprogtonen i disse, er denne enestående tekstsamling både berigende og opbyggelig.

I livets skygge
Min far havde Alzheimer
 Rhena Taylor
 LogosMedia 2006
 115 sider, 128 kr.

Bogen *I livets skygge* er en beretning fra det virkelige liv og foregår i England, men det kunne ligeså godt have været i Danmark, da der også her lever mange mennesker med Alzheimer. Ja, det er denne sygdom, det handler om.

Forfatteren Rhena Taylor havde været missionær i Etiopien og Kenya i 28 år, da hun af Gud blev kaldet til at rejse hjem og drive mission blandt de ældre i England, hvor mange blev glemt og forsømt. Samtidig ville hun hjælpe med at passe faderen, der var blevet tiltagende dement. Faderen var gift anden gang, og hans kone passede ham de første år alene med stor kærlighed og tålmodighed. Da hun også var en gammel kvinde, trængte hun til hjælp. De to kvinder hjalp hinanden, men alligevel blev det et 24 timers job til dem begge.

Rhena Taylor beskriver det på denne måde: *"Jeg var på rejse med far ind i et land, der var ukendt for os begge – til det indre af sindet – idet jeg prøvede at se noget af, hvad han så der. Det foran-*

drede ham næsten dagligt, og dog var kernen den samme. Det forandrede også mig, mens jeg gik sammen med ham i dalen, som jeg vidste kun kunne ende med døden. Hvad nu, hvis den lidende er alene? Så er Gud der, han som siger: "Til I bliver gamle, er jeg den samme, til I bliver grå, bærer jeg på jer. Det har jeg gjort, og jeg vil stadig løfte jer, bære på jer og bringe jer i sikkerhed" (Es 46,4). Vi kan stole på ham, som skabte sind og krop, at han vil bevare dem trygt, indtil vi mødes i herligheden".

Forløbet beskrives varmt og kærligt og ikke uden humor. Hun bevarer kærligheden og respekten for sin far. Udvendig var han den samme, men indvendig var alt kaos. Det gjorde godt, når mennesker de kendte tiltalte ham med samme respekt som før – det er nemlig ingen selvfølge.

Vil du gå på vandet, må du ud af båden

John Ortberg
 Vejl. udsalgspris: 228,-
 Sider: 224 – format: 14 x 21 cm – indbundet

Jesus er kontrasternes mand. Han giver hvile, og han udfordrer til efterfølgelse – til at tage skridt i tro. John Ortberg giver udfordringen fra Jesus videre. Igennem konkrete eksempler og praktiske råd opmuntres vi til at tage de troens skridt, som livet med Jesus indebærer. Samtidig undersøges en række af de psykologiske mekanismer, der kan hindre os i at tage skridtet "ud af båden".

Industrivænget 35, 3400 Hillerød
 Tlf. 4820 7690, Fax 4820 7699
 Email: logosmedia@dml.dk
 Netbutik: www.logosmedia.dk

På et tidspunkt begynder han at bande; bruger især Guds navn. Han benyttede sig ofte af udtrykket *"Jøsses dog"*, og det gjorde hende ondt at høre hendes frelsers navn brugt på den måde, så en dag sagde hun: *"Far, tror du at du kunne lade være med at misbruge Jesu navn på den måde, det gør mig så ondt at høre."* Fra den dag hørte hun ham aldrig bruge navnet på den måde, og på det tidspunkt var det ellers normalt umuligt for ham at huske, hvad der blev sagt.

Forsiden er et fint billede på mørket i sindet, men også på de lysstråler, der kan lyse ind i mørket. Bogen er let læst, kan med fordel læses af plejepersonale og alle som har ældre i deres nærhed – og det har de fleste. Den er barsk, men beskriver hvordan livet kan forme sig for en dement. Jeg håber, at mange vil læse den.

Udgivet af:
Luthersk Missionsforening
Industrivænget 40
3400 Hillerød
Bladnr. 91883

Returneres ved varig adresseændring

BUDSKABET 5 | 2006

TEMA | VERDENSMISSION 2006